Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1983/84: 24

om sysselsättningsskapande åtgärder

I betänkandet behandlas proposition 1983/84: 150 bilagorna 4 Sysselsättningsskapande åtgärder inom arbetsmarknadsdepartementets verksamhetsområde, m. m. och 6 Sysselsättningsskapande åtgärder inom industridepartementets verksamhetsområde jämte åtta motioner varav en väckts under allmänna motionstiden 1984 och en med anledning av proposition 1983/84: 126. Inom regeringen har bilaga 4 föredragits av statsrådet Leijon och bilaga 6 av statsrådet Peterson.

Sammanfattning

Utskottet behandlar inledningsvis förutsättningar och riktlinjer för arbetsmarknadspolitiken och tar därvid upp bl. a. den förda ekonomiska politikens betydelse för sysselsättningen. Moderata samlingspartiet, centerpartiet och folkpartiet utvecklar i en gemensam reservation sin syn på den ekonomiska politiken och utvecklingen på arbetsmarknaden. Även vpk har reserverat sig på denna punkt.

När det gäller ytterligare medel till anslagen för arbetsmarknadspolitiska åtgärder under nästa budgetår framgår utskottets ställningstagande och de förslag som förs fram i reservationer från skilda partiföreträdare i utskottet av följande tabell (milj. kr.).

	Utskottet	M	C	Fp
Arbetsmarknadsservice	162	127	35	162
Arbetsmarknadsutbildning	225	0	225	225
Bidrag till arbetslöshetsersättning m. m.	115	0	115	115
Sysselsättningsskapande åtgärder	94	37	99	44
Totalt	**596**	**164**	**474**	**546**

Åtgärder mot ungdomsarbetslöshet

Utskottet föreslår med anledning av en flerpartimotion (m+c+fp) vissa ändringar i lagen om arbete i ungdomslag som innebär bl. a. att de redan existerande möjligheterna att placera ungdomar från kommunala ungdomslag hos enskilda arbetsgivare skrivs in i lagen. Vpk förordar i en reservation att det nuvarande deltidsarbetet i ungdomslag utvidgas till heltid.

Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om att försök med ungdomsarbete startas i Örebro kommun för ungdomar i åldern 20–24 år. Moderata samlingspartiet yrkar i en reservation avslag på förslaget.

Arbetsmarknadsservice

I detta avsnitt tillstyrker utskottet bl. a. att flyttningsbidraget byggs ut. Centerpartiet reserverar sig mot höjning av starthjälpen och mot särskilt stöd till s. k. nyckelpersoner som flyttar. Moderata samlingspartiet motsätter sig i en annan reservation bidrag till arbetsgivare för anställning av medflyttande.

Arbetsmarknadsutbildning

Utskottet tillstyrker en utökning av arbetsmarknadsutbildningen under nästa budgetår med 15 000 deltagare med hänsyn till bristen på yrkeskunnig arbetskraft. Moderata samlingspartiet framhåller i en reservation att denna utbildning skall ske inom ramen för tidigare anvisade medel.

Bidrag till arbetslöshetsersättning m. m.

Utskottet biträder regeringens förslag om höjning av dagpenningbeloppet inom arbetslöshetsförsäkringen till maximalt 300 kr. Moderata samlingspartiet yrkar i en reservation avslag på denna höjning medan vpk i en annan reservation förordar att maximibeloppet skall vara 340 kr. per dag.

En höjning av arbetsmarknadsavgiften med 0,3 % för finansiering av arbetslöshetsersättningarna och utbildningsbidragen tillstyrks av utskottet. Moderata samlingspartiet, centerpartiet och folkpartiet yrkar i en gemensam reservation avslag på denna höjning. Vpk föreslår i en reservation att här aktuell utgiftsökning skall bekostas genom skärpt beskattning av kapitalsektorn.

Sysselsättningsskapande åtgärder

Regeringens förslag att 50 milj. kr. skall anvisas för beredskapsarbeten inom den s. k. ROT-sektorn tillstyrks av utskottet. Moderata samlingspartiet och folkpartiet yrkar avslag på denna punkt.

Utskottet biträder vidare regeringens förslag om ett särskilt bidrag till arbetslösa som vill starta egen verksamhet. Vpk föreslår i en reservation att detta stöd skall inriktas på att stimulera kooperativ verksamhet.

Särskilda glesbygdsinsatser

Slutligen tillstyrker utskottet på det regionalpolitiska området att 25 milj. kr. anvisas för särskilda glesbygdsinsatser i skogslänen. Moderata samlingspartiet yrkar i en reservation avslag på denna punkt med hänvisning till tidigare föreslagen utvidgning av anslaget till Regionala utvecklingsinsatser (länsanslaget).

Propositionen

Bilaga 4 (arbetsmarknadsdepartementet)

Regeringen föreslår

under avsnittet B 1. Arbetsmarknadsservice (s. 6–10)

att riksdagen skall

dels godkänna de ändringar i fråga om flyttningsbidragen som förordats i propositionen,

dels godkänna vad i propositionen anförts om försöksverksamhet med bidrag till arbetsgivare för anställning av medflyttande,

dels godkänna vad i propositionen förordats om försöksverksamhet med sökanderesor till Jugoslavien,

dels till Arbetsmarknadsservice för budgetåret 1984/85 under tionde huvudtiteln utöver i proposition 1983/84: 100 bil. 12 upptagna medel anvisa ett förslagsanslag av 162 000 000 kr.

under avsnittet B 2. Arbetsmarknadsutbildning (s. 10–15)

att riksdagen skall till Arbetsmarknadsutbildning för budgetåret 1984/85 under tionde huvudtiteln utöver i proposition 1983/84: 100 bil. 12 upptagna medel anvisa ett reservationsanslag av 225 000 000 kr.

under avsnittet B 3. Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag (s. 15–18)

att riksdagen skall

dels anta inom arbetsmarknadsdepartementet upprättade förslag till

1. lag om ändring i lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring,

2. lag om ändring i lagen (1981: 691) om socialavgifter,

dels godkänna vad i propositionen anförts om a konto-utbetalningar av statsbidrag till de erkända arbetslöshetskassorna,

dels till Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag för budgetåret 1984/85 under tionde huvudtiteln utöver i proposition 1983/84: 126 upptagna medel anvisa ett förslagsanslag av 115 000 000 kr.

under avsnittet B 4. Sysselsättningsskapande åtgärder (s. 18–25)

att riksdagen skall

dels godkänna de riktlinjer för bidrag till att starta egen verksamhet som förordats i propositionen,

dels godkänna de riktlinjer angående försöksverksamhet med ungdomsarbete i Örebro kommun som förordats i propositionen,

dels till Sysselsättningsskapande åtgärder för budgetåret 1984/85 under tionde huvudtiteln utöver i proposition 1983/84: 100 bil. 12 upptagna medel anvisa ett reservationsanslag av 94 000 000 kr.

under avsnittet B 16. Statsbidrag för ungdomslag (s. 25–28)

att riksdagen skall anta inom arbetsmarknadsdepartementet upprättat

förslag till lag om ändring i lagen (1983: 1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare,

under avsnittet B 17. Bidrag till vissa affärsverksinvesteringar (s. 28)

att riksdagen till Bidrag till vissa affärsverksinvesteringar för budgetåret 1984/85 under tionde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

Bilaga 6 (industridepartementet)

Regeringen föreslår i bilaga 6 att riksdagen skall till Särskilda glesbygdsinsatser i skogslänen för budgetåret 1984/85 under tolfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 25 000 000 kr.

Lagförslagen i bilaga 4 har följande lydelse:

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 17 § lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring[1] skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
17 §[2]	
Dagpenning utges med lägst 110 och högst *280* kronor om inte annat följer av denna lag. Arbetslöshetskassan beslutar om dagpenningens storlek.	Dagpenning utges med lägst 110 och högst *300* kronor om inte annat följer av denna lag. Arbetslöshetskassan beslutar om dagpenningens storlek.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1984.

[1] Lagen omtryckt 1982: 432.
[2] Senaste lydelse 1982: 1220.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1981: 691) om socialavgifter

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1 § lagen (1981: 691) om socialavgifter skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	2 kap
	1 §[1]

En arbetsgivare skall på det avgiftsunderlag som anges i 3-5 §§ för varje år betala

1. *sjukförsäkringsavgift* med 9,50 procent,
2. *folkpensionsavgift* med 9,45 procent.
3. *tilläggspensionsavgift* efter den procentsats som anges i särskild lag,
4. *delpensionsavgift* med 0,50 procent,
5. *barnomsorgsavgift* med 2,20 procent,
6. *arbetsskadeavgift* efter den procentsats som anges i särskild lag,
7. *arbetsmarknadsavgift* med *1,30* procent,

7. *arbetsmarknadsavgift* med *1,60* procent,

8. *arbetarskyddsavgift* med 0,155 procent,
9. *vuxenutbildningsavgift* med 0,25 procent samt
10. *lönegarantiavgift* med 0,20 procent.

Arbetsgivare som avses i 1 kap. 2 § andra stycket skall dock betala endast tilläggspensionsavgift.

Staten betalar inte arbetsskadeavgift.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1985. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om avgifter som avser tid före ikraftträdandet.

[1] Senaste lydelse 1982: 1235.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1983: 1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1983: 1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
7 §	
En medlem i ett ungdomslag arbetar under ordinarie eller schemalagd arbetstid sådana dagar som är arbetsdagar hos arbetsgivaren, dock i genomsnitt högst fem dagar per kalendervecka. *De som vid anvisningen till arbete i ungdomslag på annat sätt än genom sådant arbete har förvärvat rätt att vid arbetslöshet få ersättning från en erkänd arbetslöshetskassa kan välja att arbeta i ungdomslaget på heltid. De som inte väljer detta och andra ungdomar arbetar i genomsnitt fyra timmar per dag.* Arbetsgivaren kan med stöd av kollektivavtal på egen bekostnad utsträcka den nu angivna arbetstiden, när den unge är underhållsskyldig gentemot annan eller det annars finns starka personliga skäl eller när det finns praktiska hinder mot avbrott i arbetet eller andra liknande skäl.	En medlem i ett ungdomslag arbetar under ordinarie eller schemalagd arbetstid sådana dagar som är arbetsdagar hos arbetsgivaren, dock i genomsnitt högst fem dagar per kalendervecka. *Medlemmarna i ett ungdomslag arbetar i genomsnitt fyra timmar per dag. De som har uppfyllt arbets- och medlemsvillkoren för rätt till ersättning från en erkänd arbetslöshetskassa får i stället välja att arbeta på heltid. Arbetsvillkoret skall dock ha uppfyllts före anvisningen till arbete i ungdomslaget på annat sätt än genom sådant arbete.* Arbetsgivaren kan med stöd av kollektivavtal på egen bekostnad utsträcka den nu angivna arbetstiden, när den unge är underhållsskyldig gentemot annan eller det annars finns starka personliga skäl eller när det finns praktiska hinder mot avbrott i arbetet eller andra liknande skäl.
Ungdomar som avses i 1 § andra stycket får välja arbete på heltid eller kortare arbetstid.	Ungdomar som avses i 1 § andra stycket får välja arbete på heltid eller kortare arbetstid.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1984 och tillämpas även på ungdomar som dessförinnan har anvisats arbete i ungdomslag och då uppfyllde arbetsvillkoret.

Motionerna

Motion från allmänna motionstiden 1984

1983/84:2401 av Lars Werner m. fl. (vpk)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar att utbildningsbidraget vid arbetsmarknadsutbildning fr. o. m. den 1 juli 1984 lägst skall utgå med 240 kr. per dag fem dagar i veckan.

Yrkandena 2 och 3 har behandlats i betänkandet AU 1983/84: 21.

Motion väckt med anledning av proposition 1983/84: 126

1983/84:2679 av Lars Werner m. fl. (vpk)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar anta följande

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring, att gälla från den 1 juli 1984:

Nuvarande lydelse	*Motionärernas förslag*
17 §	
Dagpenning utges med lägst *110* och högst *280* kronor om inte annat följer av denna lag. Arbetslöshetskassan beslutar om dagpenningens storlek.	Dagpenning utges med lägst *170* och högst *340* kronor om inte annat följer av denna lag. Arbetslöshetskassan beslutar om dagpenningens storlek.

2. att riksdagen beslutar att utbildningsbidraget vid arbetsmarknadsutbildning fr. o. m. den 1 juli 1984 lägst skall utgå med 240 kr. per dag fem dagar i veckan,

3. att riksdagen beslutar anta följande

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1973: 371) om kontant arbetsmarknadsstöd att gälla från den 1 juli 1984:

Nuvarande lydelse	*Motionärernas förslag*
18 §	
Kontant arbetsmarknadsstöd utges med *100* kronor per dag.	Kontant arbetsmarknadsstöd utges med *170* kronor per dag.

4. att riksdagen beslutar att kontant arbetsmarknadsstöd kopplas till högsta dagpenningklass i arbetslöshetsförsäkringen så som i motionen anförs,

6. att riksdagen uttalar att kostnaderna för de i motionen föreslagna förändringarna bör täckas genom skärpt beskattning av kapitalsektorn.

Yrkande 5 har behandlats i betänkandet AU 1983/84: 18.

Motioner väckta med anledning av proposition 1983/84:150

1983/84:2935 av Margareta Hemmingsson m. fl. (s)

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en försöksverksamhet med arbetslivspraktik i Västerås kommun.

1983/84:2941 av Karin Söder m. fl. (c)

I motionen yrkas

3. att riksdagen godkänner vad som i motionen anförts om arbetsmarknadspolitikens inriktning,

4. att riksdagen beslutar avslå proposition 1983/84: 150 i de delar som rör ändringar i regler för flyttningsbidrag i enlighet med vad som anförts i motionen,

5. att riksdagen beslutar att till Arbetsmarknadsservice för budgetåret 1984/85 under tionde huvudtiteln utöver vad som har föreslagits i proposition 1983/84: 100 bil. 12 anvisa ett förslagsanslag om 35 milj. kr.,

6. att riksdagen beslutar ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om formerna för anordnandet av särskilda kurser inom dataområdet,

7. att riksdagen beslutar avslå upprättat förslag till ändring i lagen om socialavgifter,

8. att riksdagen beslutar att ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om finansieringen av arbetslöshetsersättningen,

9. att riksdagen beslutar att utvecklingsfonden i Malmöhus län tillförs 5,5 milj. kr. för ökat företagande bland ungdomar i enlighet med vad som anförts i motionen.

Övriga yrkanden behandlas av finans-, skatte-, social-, socialförsäkrings- och bostadsutskotten.

1983/84:2947 av Alf Wennerfors m. fl. (m, c, fp)

I motionen yrkas

1. att riksdagen antar följande förslag till ändring av 2 § i lagen (1983: 1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare, att gälla från den 1 juli 1984:

2 §

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Länsarbetsnämnden bedömer hur många platser i ungdomslag som behövs och träffar överenskommelser med landstingskommu-	Länsarbetsnämnden bedömer hur många platser i ungdomslag som behövs och träffar överenskommelser med landstingskommu-

Nuvarande lydelse

nen och med statliga myndigheter, kommunalförbund, församlingar och kyrkliga samfälligheter inom nämndens verksamhetsområde om inrättande av sådana platser hos dem. De ungdomar som inte placeras hos en sådan offentlig arbetsgivare skall beredas plats i ungdomslag hos den kommun där de är kyrkobokförda.

Kommuner och landstingskommuner som bedriver verksamhet i aktiebolag, ekonomisk förening, stiftelse eller annan särskild företagsform får träffa överenskommelse med företaget om att platser i ungdomslag skall inrättas där. Företaget skall då vara arbetsgivare för de ungdomar som får sådana platser i ungdomslag.

Föreslagen lydelse

nen och med statliga myndigheter, kommunalförbund, församlingar och kyrkliga samfälligheter inom nämndens verksamhetsområde om inrättande av sådana platser hos dem. De ungdomar som inte placeras hos en sådan offentlig arbetsgivare skall beredas plats i ungdomslag hos den kommun där de är kyrkobokförda.

Kommuner och landstingskommuner som bedriver verksamhet i aktiebolag, ekonomisk förening, stiftelse eller annan särskild företagsform får träffa överenskommelse med företaget om att platser i ungdomslag skall inrättas där. Företaget skall då vara arbetsgivare för de ungdomar som får sådana platser i ungdomslag.

Kommuner får låta ungdomar i ungdomslag utföra arbetsuppgifter åt enskilda arbetsgivare, om arbetet avser avgränsade arbetsuppgifter som annars inte skulle bli utförda och som inte är lämpligare att utföra inom ramen för någon annan arbetsmarknadspolitisk stödform.

Skogsvårdsstyrelserna får låta ungdomar i ungdomslag utföra arbete åt enskilda arbetsgivare inom skogsbruket.

2. att riksdagen uttalar att beslut om placering av ungdomar i ungdomslag i samtliga fall skall handläggas i enlighet med de riktlinjer som i dag tillämpas vid beslut om placering av ungdomar i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

1983/84:2954 av Alf Wennerfors m. fl. (m)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om arbetsmarknadspolitikens inriktning,

2. att riksdagen avslår vad regeringen föreslagit i fråga om försöksverksamhet med bidrag till arbetsgivare för anställning av medflyttande,

3. att riksdagen avslår regeringens förslag i fråga om försöksverksamhet med sökanderesor till Jugoslavien,

4. att riksdagen till Arbetsmarknadsservice för budgetåret 1984/85 under tionde huvudtiteln anvisar ett ytterligare förslagsanslag av 127 000 000 kr.,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om riktlinjer för framtida arbetsmarknadsutbildning,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om utbildning på dataområdet,

7. att riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till arbetsmarknadsutbildning på högskolenivå i enlighet med vad som i motionen anförts,

8. att riksdagen avslår regeringens förslag att till Arbetsmarknadsutbildning för budgetåret 1984/85 under tionde huvudtiteln anvisa ytterligare ett reservationsanslag av 225 000 000 kr.,

9. att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring,

10. att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1981: 691) om socialavgifter,

11. att riksdagen avslår regeringens förslag i fråga om à conto-utbetalningar av statsbidrag till de erkända arbetslöshetskassorna,

12. att riksdagen avslår regeringens förslag att till bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag om ytterligare 115 000 000 kr.,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om sysselsättningsskapande åtgärder,

14. att riksdagen till Sysselsättningsskapande åtgärder för budgetåret 1984/85 anslår ytterligare reservationsanslag av 37 milj. kr., för bidrag till att starta egen verksamhet,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om bidrag till att starta egen verksamhet,

16. att riksdagen avslår de riktlinjer angående försöksverksamhet med ungdomsarbete i Örebro kommun som regeringen föreslagit,

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ungdomssysselsättning,

19. att riksdagen avslår regeringens förslag att till Särskilda glesbygdsinsatser i skogslänen för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag på 25 000 000 kr.

1983/84: 2956 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp)

I motionen yrkas

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om behovet av en översyn av reglerna för flyttningsbidrag,

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om att engagera enskilda arbetsgivare i de föreslagna ungdomsprojekten och försöksverksamheterna,

20. att riksdagen hos regeringen begär förslag om temporärt sänkta arbetsgivaravgifter för ungdomar enligt vad som anförs i motionen och efter diskussion med arbetsmarknadens parter.

21. att riksdagen till Sysselsättningsskapande åtgärder för budgetåret 1984/85 under tionde huvudtiteln utöver vad som tidigare föreslagits anvisar ett reservationsanslag av 44 milj. kr.,

22. att riksdagen avslår förslaget till lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter.

Övriga yrkanden behandlas av finans-, skatte-, socialförsäkrings-, social-, kultur-, utbildnings-, jordbruks- och bostadsutskotten.

1983/84:2957 av Lars Werner m. fl. (vpk)

I motionen yrkas

5. att riksdagen beslutar godkänna vad som i motionen anförs om arbetsmarknadspolitikens inriktning,

6. att riksdagen beslutar godkänna vad som i motionen anförs om att ungdom arbetande i ungdomslag bör få arbeta full arbetsdag och hos regeringen hemställer om förslag i enlighet därmed,

7. att riksdagen beslutar begära förslag om att fler kommuner än Örebro skall få vara försökskommuner för projekt för ungdomsarbete i enlighet med den s. k. Örebromodellen,

8. att riksdagen beslutar godkänna vad som i motionen anförs om bidrag till arbetslösa som startar egen verksamhet,

Övriga yrkanden behandlas av finans-, skatte- och socialutskotten.

Utskottet

Utgångspunkter och riktlinjer

Utskottet har utförligt behandlat utvecklingen på arbetsmarknaden och åtgärder på det arbetsmarknadspolitiska området i betänkande 1983/84:21. Betänkandet behandlades av riksdagen den 11 april 1984. Utskottet har nu att ta ställning till behovet av ytterligare arbetsmarknadspolitiska åtgärder med ledning av det bedömningsunderlag som tillkommit efter nämnda riksdagsbeslut.

Utskottet tar först upp *förutsättningar och riktlinjer för arbetsmarknadspolitiken* under budgetåret 1984/85.

I propositionen konstateras inledningsvis att framtidstron har återvänt inom svensk industri. Svenska varor efterfrågas i ökande omfattning på världsmarknaden och landets marknadsandelar växer. Som skäl härför anförs främst den förbättrade konkurrenskraft som är en direkt följd av de åtgärder regeringen vidtagit. En begynnande internationell konjunkturuppgång förstärker utvecklingen ytterligare.

Vidare påpekas i propositionen att förändringar i den allmänna konjunkturen får effekter på arbetsmarknaden med en förhållandevis lång eftersläpning. Det finns emellertid nu tecken på att en förbättring av arbetsmarknadsläget är på väg. Som exempel på detta anförs att antalet sysselsatta inom industrin var högre i år under första kvartalet än ett år tidigare

och att en kraftig ökning skedde inom den privata tjänstesektorn under samma period. Det tydligaste tecknet på att utvecklingen på arbetsmarknaden väntas bli gynnsammare är emellertid att efterfrågan på arbetskraft mätt i antalet till arbetsförmedlingen nyanmälda platser nu ökar.

Statsrådet Leijon framhåller emellertid att utvecklingen under återstoden av år 1984 är svår att bedöma. Ett osäkerhetsmoment är löneutvecklingen till följd av den pågående avtalsrörelsen. Alltför höga löneökningar riskerar att urholka konkurrenskraften och åter öka inflationen vilket äventyrar sysselsättningen på sikt. En annan faktor av betydelse i sammanhanget är utvecklingen av arbetskraftsutbudet som kommer att öka främst bland kvinnorna. Samtidigt bedöms efterfrågan av arbetskraft främst ske inom yrkesområden med hög andel män.

I propositionen erinras om att en omläggning skedde av arbetsmarknadspolitiken under år 1983 varvid tyngdpunkten i insatserna började förskjutas från den offentliga sektorn till näringslivet. Denna omläggning accentueras ytterligare genom de förslag som nu läggs fram i kompletteringspropositionen. Enligt vad arbetsmarknadsministern uttalar skall vid åtgärdernas utformning arbetslinjen hävdas även i den fortsatta arbetsmarknadspolitiken. Det innebär att utbildning och andra aktiva åtgärder sätts i främsta rummet och att kontantstöd tillgrips i sista hand.

Brist på lämplig yrkesutbildning är enligt propositionen för många arbetssökande ett hinder för att kunna ta de arbeten som är eller väntas bli lediga. Ett annat skäl kan vara kostnader som är förknippade med byte av bostadsort. Mot den bakgrunden läggs tyngdpunkten i regeringens förslag vid åtgärder som syftar till en utbyggnad av arbetsmarknadsutbildningen samt till att motverka de höga kostnaderna vid flyttning.

I kommittémotion 2954 från moderata samlingspartiet anförs att sysselsättningsproblemen har fortsatt att växa under rådande högkonjunktur trots att de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna ligger på rekordnivåer. Utsikterna inför framtiden ser enligt motionärerna också bekymmersamma ut. Den avtalsrörelse som håller på att avslutas medför lönekostnadsökningar som ligger långt över det samhällsekonomiska utrymmet. Lönekostnadsökningarna i kombination med det fortsatt växande skattetrycket försämrar näringslivets konkurrenskraft och bidrar på så sätt till att försämra sysselsättningsutvecklingen under den resterande delen av 1980-talet.

I motionen framhålls vidare att arbetsmarknadspolitikens huvuduppgift är att utjämna efterfrågan på arbetskraft i konjunktursvängningarna och att understödja en tillräckligt snabb strukturomvandling. Denna uppgift lyckas inte regeringen med ens i konjunkturuppgången. Dess ekonomiska politik skapar växande krav på konstlad sysselsättning för allt fler människor. I jämförelse med perioden av borgerligt styre beskrivs den nuvarande situationen som utomordentligt oroande. De allvarliga strukturella balansproblemen i ekonomin kvarstår enligt motionärerna olösta och slår igenom i form av växande arbetslöshet. Inlåsningseffekterna på arbetsmarknaden blir allt starkare samtidigt som tillväxten av "riktiga jobb" helt

uteblivit. Det sägs vidare i motionen att arbetsmarknadspolitikens möjligheter att fungera förutsätter en omläggning av den ekonomiska politiken som närmare beskrivs i moderata samlingspartiets partimotion 1983/84: 2933. Ett viktigt inslag i denna politik är en snabb reducering av budgetunderskottet genom sparande i den offentliga sektorn.

Den långsiktiga sysselsättningsutvecklingen påverkas i hög grad av lönekostnadsutvecklingen. För höga löneökningar resulterar i arbetslöshet. Fortsatt hög arbetslöshet på grund härav ändrar enligt motionärerna förutsättningarna för statens ansvarstagande via arbetsmarknadspolitiken. Det ställer bl. a. krav på att parterna genom att ge avkall på löneutrymmet bidrar till finansiering av kostnaderna för arbetsmarknadspolitiken. I sammanhanget erinras om att man i moderata samlingspartiets motion 1983/84: 2873 har framfört krav på förändringar i arbetslöshetsförsäkringen som har detta syfte.

I motionen behandlas också situationen på arbetsmarknaden utförligt, varvid arbetslösheten beskrivs som den mest omfattande under efterkrigstiden. Det verkligt allvarliga är enligt motionen inte den öppet redovisade arbetslösheten utan vad som beskrivs som den totala arbetslösheten i vilken inräknas även de personer som finns i arbetsmarknadsutbildning, beredskapsarbete och ungdomslag. Enligt motionärerna ger inte heller denna definition av arbetslösheten en rättvisande bild av situationen. Man påpekar att såväl bland de inom Samhällsföretag anställda som de lönebidragsanställda finns det många personer som fått dessa arbeten snarare på grund av situationen på arbetsmarknaden än på grund av deras personligt relaterade handikapp. Även bland dem som är förtidspensionerade finns det många personer som egentligen kan betraktas som arbetslösa. Ett sådant synsätt leder till slutsatsen att arbetslösheten skulle uppgå till närmare 600 000.

Det anförs också i motionen att de olika arbetsmarknadspolitiska åtgärderna nu har fått en sådan omfattning att de utgör ett hot mot den ordinarie arbetsmarknaden. Dels är finansieringen av åtgärderna betungande, dels hotar olika beredskapsprojekt att undanträngа ett normalt utbud på marknaden. Motionärerna kräver att en utvärdering av effekterna av de omfattande arbetsmarknadspolitiska åtgärderna snarast bör komma till stånd.

Centerpartiet framhåller i motion 2941 att den totala arbetslösheten ökar trots högkonjunkturen och erinrar om att socialdemokraterna före valet 1982 framställde sig som garanter för en snabb förbättring av sysselsättningen. Man kritiserade hårt mittenregeringens sysselsättningspolitik trots att när den långa och djupa lågkonjunkturen 1980–1982 dramatiskt ökade arbetslösheten i andra länder (10–12 % blev vanliga arbetslöshetstal) så lyckades Sverige hålla nere arbetslösheten på ca 3 %. Under år 1983 ökade den öppna arbetslösheten med ca 15 000 personer. Samtidigt ökade också omfattningen av olika former av beredskapsarbete. Den minskning av den öppna arbetslösheten med ca 11 000 personer, som skett i år, beror på att 25 000–30 000 ungdomar beretts arbete i ungdomslag.

Det totala antalet människor som står utanför den reguljära arbetsmarknaden har enligt motionärernas mening i den här konjunkturuppgången hittills utvecklats betydligt ogynnsammare än i de två närmast föregående konjunkturuppgångarna. När ungdomar som omfattas av ungdomslagen inräknas i den "totala" arbetslösheten, visar det sig att denna ökat de två senaste kvartalen.

Även om regeringens bedömning att arbetslösheten skall minska något under år 1984 slår in, är detta enligt motion 2941 inget säkert tecken på att devalveringsstrategin lyckats. När den internationella konjunkturen vänder kan arbetslösheten snabbt åter stiga om vi förbrukat våra devalveringsfördelar.

Det framhålls vidare i motionen att arbetsmarknadspolitiken måste inriktas mot arbetstillfällen som långsiktigt kan finansiera sig själva. Förekommande stöd får emellertid inte missgynna redan utsatta regioner och orter genom att vara en stimulans till en omfattande geografisk rörlighet.

Folkpartiet tar också upp sysselsättningsläget till behandling (motion 2956) och menar att det största misslyckandet i regeringens ekonomiska politik ligger i den höga arbetslösheten. Arbetslösheten är nu hur man än mäter den avsevärt mycket högre än under den borgerliga regeringstiden. Sedan socialdemokraterna övertog regeringsmakten har i själva verket den öppna arbetslösheten ökat. Någon större förbättring av arbetsmarknadsläget synes enligt regeringens prognoser heller inte vara att vänta. Snarare tvärtom. Man räknar med en minskning av den öppna arbetslösheten med ca 15 000 personer, men detta motsvarar bara ungefär hälften av det antal ungdomar som man "rensat bort" från arbetslöshetsstatistiken genom ungdomslagen. Det är med andra ord snarare fråga om en ökning av arbetslösheten med ca 15 000 personer.

Det är enligt motionen i ett sådant läge förståeligt att man inte kan begränsa de arbetsmarknadspolitiska insatserna. Det är emellertid anmärkningsvärt att detta inte är möjligt i nuvarande goda internationella konjunkturläge. I själva verket illustrerar förhållandet att regeringens ekonomiska politik är felaktig. Motionärerna frågar sig vilken nivå de arbetsmarknadspolitiska insatserna behöver ha när den internationella högkonjunkturens draghjälp åter avtar. Man erinrar om att enligt långtidsutredningens referensalternativ skulle den öppna arbetslösheten öka till 295 000 personer år 1987 trots en oförändrat hög volym på de arbetsmarknadspolitiska insatserna. Folkpartiet anför i motionen att en sådan utveckling inte kan accepteras. Den allmänna ekonomiska politiken måste med det snaraste läggas om.

Ett inslag i en sådan politik är enligt motionen att åstadkomma en bättre fungerande arbetsmarknad. En av de viktigaste åtgärderna är därvid en sänkning av marginalskatterna, i första hand enligt den ursprungliga skatteöverenskommelsen och därefter med ytterligare steg. Regeringen har här valt en annan linje, sannolikt i ett fåfängt försök att blidka LO för att få

återhållsamma lönekrav. Detta har emellertid misslyckats, medan de negativa effekterna av för höga marginalskatter har blivit kvar.

Motionärerna noterar att vissa förslag presenteras i propositionen för att öka rörligheten på arbetsmarknaden. Det gäller framför allt ökade flyttningsbidrag och s. k. medflyttandebidrag för att underlätta för dem som måste flytta. Därtill kommer förslag om ytterligare platser inom arbetsmarknadsutbildningen, främst data- och teknikerutbildning i nära anknytning till näringslivet. De accepterar i stort sett denna inriktning. Det framhålls i sammanhanget att det är viktigt att kvinnornas möjligheter till utbildning inom dataområdet ökar, så att den nya kontorstekniken inte upplevs som ett hot mot den framtida sysselsättningen. Den yrkesmässiga rörligheten bör främjas genom en aktiv och välplanerad arbetsmarknadsutbildning. Stöd till dem som nystartar kan vara ett gott tillskott att ge en god utveckling i arbetslivet och näringslivet i stort.

När det gäller förutsättningarna för arbetsmarknadspolitiken under budgetåret 1984/85 enligt de bedömningar som nu kan göras vill utskottet först konstatera att det arbete som inleddes hösten 1982 med att restaurera den svenska ekonomin varit framgångsrikt. Industrins konkurrenskraft har återställts. Det tidigare importöverskottet har förbytts i exportöverskott. Sysselsättningsutvecklingen är dock fortfarande svag. Ett led i den ekonomiska politiken har varit att främja industrins utveckling och hålla tillbaka den offentliga sektorns tillväxt. Industrins produktion har ökat starkt och dess efterfrågan på arbetskraft har börjat växa, men detta har ännu inte hunnit slå igenom på arbetsmarknaden i stort. En stram ekonomisk politik av det slag som förts de senaste åren – och som närmare beskrivs i finansutskottets betänkanden 1983/84: 25 och 45 – får positiva effekter på sysselsättningen först med en viss fördröjning. Behovet av arbetsmarknadspolitiska åtgärder för att övergångsvis lösa uppkommande sysselsättningsproblem är därför alltjämt betydande trots konjunkturuppgången.

Utskottet konstaterar i sammanhanget att tyngdpunkten i de arbetsmarknadspolitiska insatserna började förskjutas under år 1983 från den offentliga sektorn till näringslivet samt att denna omläggning nu fullföljs med ytterligare förslag i kompletteringspropositionen som syftar till att bl. a. förbättra industriföretagens möjligheter att fylla sitt behov av utbildad arbetskraft.

De borgerliga partierna förordar en mera restriktiv ekonomisk finanspolitik än den som f. n. förs. Bl. a. föreslår de stora budgetneddragningar. Störst utgiftsminskning har krävts av moderata samlingspartiet vars förslag under allmänna motionstiden, enligt beräkningar som redovisas i finansutskottets betänkande 1983/84: 25, skulle öka arbetslösheten med 35 000 personer. Utskottet konstaterar att några förslag från moderata samlingspartiet för att möta de ökade sysselsättningsproblemen som en sådan politik skulle leda till inte har lagts fram. Tvärtom föreslogs samtidigt besparingar på arbetsmarknadspolitiken med 2 miljarder kronor i

förhållande till regeringens förslag (AU 1983/84: 21). Denna politik fullföljs nu i motion 2954 där man från moderat sida tillstyrker 164 milj. kr. – för ökat stöd till geografisk rörlighet och för bidrag till arbetslösa för att starta egen verksamhet – medan regeringen föreslagit en anslagsförstärkning med 596 milj. kr. Sammantaget blir skillnaden mellan regeringens förslag och moderata samlingspartiets när det gäller medel till arbetsmarknadspolitiska åtgärder – sysselsättningsåtgärder för handikappade oräknade – under nästa budgetår över 2,4 miljarder kronor eller drygt ca 25 %.

Det är utskottets slutsats av det anförda att den ekonomiska politik som nu förs ger bättre förutsättningar att upprätthålla sysselsättningen på den reguljära arbetsmarknaden än den alternativa politik som förordas av i första hand moderata samlingspartiet. Den nuvarande politiken medför också mindre behov av arbetsmarknadspolitiska åtgärder än vad det moderata alternativet skulle kräva, såvitt man inte accepterar en större öppen arbetslöshet. Även den ekonomiska politik som centerpartiet och folkpartiet förordar skulle sannolikt leda till en något ökad arbetslöshet. Utskottet konstaterar emellertid att dessa partiers förslag när det gäller de arbetsmarknadspolitiska åtgärdernas omfattning i det stora hela ligger nära den bedömning av behovet av sådana åtgärder som regeringen har gjort och som har utskottets stöd. Med det anförda avstyrker utskottet de delar av motionerna 2941, 2954 och 2956 som gäller förutsättningar och riktlinjer för arbetsmarknadspolitiken.

Vpk anför i sin partimotion 2957 att arbetarrörelsen måste utarbeta en strategi för samhällelig förnyelse i strid mot de destruktiva tendenser den tekniskt vetenskapliga revolutionen i det transnationella kapitalets händer kan frammana. En *aktivt arbetsskapande politik* måste föras och regeringen utarbeta en plan för produktionslivets framtida utveckling. Väsentliga inslag bör enligt motionärerna vara ett nationellt industriprogram i samhällelig regi och en planmässig utbyggnad av den offentliga sektorn. Vidare framhålls att nuvarande arbetsmarknadspolitiska medel präglas alltför mycket av tjänstvillighet mot kapitalet samt av provisioner. Medlen måste mera inriktas på att skapa mera av bestående arbeten. Åtgärderna måste organiseras på flerårsbasis och det är nödvändigt att förhindra att arbetsmarknadspolitiken utvecklas till en ny folkomflyttningspolitik.

De slutsatser utskottet dragit i det föregående rörande den nuvarande ekonomiska politikens betydelse för sysselsättningsutvecklingen gäller också som svar på vpk:s förslag om en aktiv arbetsskapande politik. Utskottet har beskrivit vilken inriktning en sådan politik bör ha från arbetsmarknadspolitiska utgångspunkter. En utbyggnad av den offentliga sektorn på det sätt som anförs i motionen är enligt utskottets mening inte möjlig f. n. Utskottet delar motionens uppfattning att arbetsmarknadspolitiken inte får utvecklas till en ny folkomflyttningspolitik. Motion 2957 bör med den angivna bakgrunden inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Frågan hur *arbetslösheten skall mätas* behandlas som redovisas ovan

utförligt i motion 2954. Motionärerna menar att nuvarande redovisning är ofullständig. Självfallet måste enligt utskottets mening de mått som skall användas sättas i relation till de syften och mål som vi har med arbetsmarknadspolitiken. I den moderata motionen beskrivs denna politiks huvuduppgift vara att utjämna efterfrågan i konjunktursvängningarna och att understödja en tillräckligt snabb konjunkturomvandling. Detta kan möjligen vara en rimlig beskrivning om man bara ser arbetsmarknadspolitiken som ett instrument i den ekonomiska politiken. Men detta är enligt utskottets mening ett alltför snävt synsätt. Huvuduppgiften för arbetsmarknadspolitiken är ju att ta sig an de sysselsättningsproblem som inte kan lösas genom enbart den generella ekonomiska politiken samt att se till att de ofrånkomliga strukturförändringarna kan ske i socialt acceptabla former. Att ett antal personer, varierande beroende på sysselsättningsläget, omfattas av arbetsmarknadspolitiska åtgärder är ett tecken på att det sociala ansvaret fullföljs samtidigt som åtgärderna utformas så att nya och bättre förutsättningar skapas för den enskildes återinträde i arbetslivet.

Utskottet menar att beskrivningarna av sysselsättningsläget bör ske med användande av även andra mått än arbetslösheten. Bl.a. kan i större utsträckning uppgifter utnyttjas om hur stor andel av antalet personer i aktiv ålder som sysselsätts på den reguljära arbetsmarknaden. Sådana uppgifter kan utan svårighet tas fram ur den svenska arbetsmarknadsstatistiken. Inom AMS gjordes hösten 1983 en sammanställning av detta slag för vissa OECD-länder. Den visar hur stor andel av befolkningen i åldrarna 16–64 år som under åren 1980–1982 sysselsattes på den reguljära arbetsmarknaden. Av redogörelsen framgår att inget av de tretton länder som berörs (bl.a. de nordiska länderna, de västeuropeiska och USA) under de här åren hade en så hög sysselsättningsfrekvens som Sverige. År 1982 uppgick detta värde i t.ex. Sverige till 77%, i Norge till 75%, i USA till 66%, i Storbritannien till 64%, i Västtyskland till 62% och i Frankrike likaså till 62%. Det saknas fullständiga uppgifter för år 1983 men arbetslösheten i de exemplifierade länderna och Sverige har inte mellan de båda åren utvecklats på ett sådant sätt att inte ovan nämnda slutsats med stor säkerhet gäller också för år 1983. Med denna kompletterande redovisning avstyrker utskottet motion 2954 i aktuell del.

Motion 2954 tar också upp vad som beskrivs som *inlåsningseffekter på arbetsmarknaden* och menar att dessa blir allt starkare. Utskottet begränsar sina kommentarer till frågan om de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna får sådana resultat. I det stora hela menar utskottet att riskerna för sådana effekter är kraftigt överdrivna. De som omfattas av arbetsmarknadspolitiska åtgärder gör ju detta därför att de inte tas i anspråk av den reguljära arbetsmarknaden. Man bör också ha i minnet att omsättningen bland de arbetslösa fortfarande är hög, ca hälften har kortare arbetslöshetstid än 3 månader, och att huvuddelen av dem som genomgår arbetsmarknadsutbildning efteråt får anställning. Utskottets slutsats blir att alternativet för

dem som f. n. är i arbetsmarknadspolitiska åtgärder är öppen arbetslöshet. De blir därmed hänvisade till arbetslöshetsunderstöd. En sådan inriktning av arbetsmarknadspolitiken tar utskottet bestämt avstånd ifrån.

Sedan lång tid har svensk arbetsmarknadspolitik byggt på den s. k. arbetslinjen. Den innebär som sägs i propositionen att utbildning och andra aktiva åtgärder sätts i främsta rummet och att kontantstöd tillgrips i sista hand.

Utskottet konstaterar att moderata samlingspartiet som tidigare sagts under våren 1984 lagt fram förslag som innebär en kraftig reduktion av de aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Denna gentemot arbetsmarknadspolitiken restriktiva politik fullföljs även i motion 2954. Samtidigt förordar man som utskottet visat i det föregående en ekonomisk politik som leder till ökad arbetslöshet. Det sammantagna resultatet av dessa förslag blir med nödvändighet en ökad användning av bl. a. kontantstöd. Detta är självfallet mycket betänkligt från sociala utgångspunkter, med hänsyn till arbetets allmänna betydelse för individen, men även från samhällsekonomiska. Det räcker att nämna t. ex. det produktionsvärde som ett beredskapsarbete har och värdet av den investering för framtiden som ligger i arbetsmarknadsutbildningen. Utskottet vill i sammanhanget också peka på en utredning om kostnaderna för arbetsmarknadspolitiska åtgärder i de nordiska länderna år 1979 som redovisades år 1980 (NU 1980: 1). Det året utgjorde kontant arbetslöshetsunderstöd ca 10 % av kostnaderna för åtgärderna i Sverige och 85 % i Danmark. En slutsats som kan dras av materialet är att den arbetsmarknadspolitiska kostnaden per arbetslös resp. per person som omfattas av åtgärderna var obetydligt högre i Sverige. En översiktlig beräkning på grundval av förhållandena år 1983 ger ett likartat resultat. Positiva samhällsekonomiska effekter av åtgärderna främst i Sverige var då oräknade. Det kontanta arbetslöshetsunderstödet tar i dag i Sverige en större del av de samlade kostnaderna för arbetsmarknadspolitiken än år 1979, men det finns ingen anledning att ytterligare öka denna andel genom att minska på de aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärderna på det sätt som föreslås av moderata samlingspartiet. Med det anförda avstyrks motion 2954 i aktuell del.

Åtgärder mot ungdomsarbetslöshet

Inledning

Ungdomsarbetslösheten och åtgärder för att förebygga den har tidigare under riksmötet behandlats av utskottet i betänkandena AU 1983/84: 8, 12 och 21. Genom proposition 150 och motionerna med anledning av den aktualiseras på nytt vissa frågor om ungdomsarbetslösheten. I detta avsnitt behandlas förslag om åtgärdernas allmänna inriktning, ändringar i lagstiftningen om verksamhet med ungdomslag för 18–19-åringar, en försöksverksamhet med ungdomsarbete för ungdomar i åldern 20–24 år och

fortsatt stöd till särskilda ungdomsprojekt. Dessutom behandlas i avsnitten om arbetsmarknadsutbildning och beredskapsarbeten förslag om fortsatt verksamhet med yrkesförberedande praktik inom försvaret resp. om ungdomsföretagande i Malmöhus län.

Frågor om ungdomsåtgärdernas allmänna inriktning

I motion 2954 av Alf Wennerfors m. fl. (m) sägs under rubriken Terapikedjan för ungdomar att socialdemokraterna fortsätter att bortse från de grundläggande orsakerna till den höga ungdomsarbetslösheten. Som sådana orsaker anges i motionen brister i yrkesutbildningen och i arbetsmarknadslagarna samt ungdomslönernas utveckling i felaktig riktning. Därefter anför motionärerna följande.

Regeringens medel mot ungdomsarbetslösheten bygger på mer och mer konstlad sysselsättning utanför den ordinarie arbetsmarknaden. Fler och fler ungdomar tvingas att börja sitt vuxenliv som understödstagare. En ny bidragsgeneration håller på att växa fram i socialdemokratins Sverige. Det börjar med ungdomsplatser för 16- och 17-åringar. Fortsättningen sker i tvångsmässigt uppbyggda ungdomslag för 18- och 19-åringar. Avslutningen är tänkt att ske i s. k. Örebromodeller som ger konstlade jobb i den offentliga sektorn. Detta är vad socialdemokraterna erbjuder ungdomarna. Allt i syfte att pressa ner den öppna arbetslösheten bland ungdomar i arbetsmarknadsstatistiken utan att man tar hänsyn till de växande arbetslöshetsproblem som detta kommer att medföra i framtiden. Inlåsningseffekterna ökar, och ungdomarna riskerar att avskärmas från den reguljära arbetsmarknaden. Ungdomarnas egna initiativ och ansträngningar för att skaffa sig rätt utbildning eller riktiga jobb minskar. Risken för bestående arbetslöshet ökar därigenom. De mycket korta genomsnittliga arbetslöshetstiderna för ungdomar kan komma att förlängas. Mot denna bakgrund måste riksdagen avvisa de principer som ligger till grund för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna för ungdomar mellan 16 och 24 år. Detta bör ges regeringen till känna.

Avslutningsvis medges i det aktuella motionsavsnittet att användningen av ungdomsplatser och ungdomslag inte kan helt uteslutas för vissa ungdomar. Beträffande insatsernas inriktning, lönesättning m. m. hänvisar motionärerna bl. a. till förslaget om särskild lönebidragsbaserad lärlingsutbildning för ungdomar med sociala problem i motion 916.

De synpunkter på grundorsakerna till ungdomsarbetslösheten som motionärerna inledningsvis anfört har närmare utvecklats i den till betänkandet AU 1983/84: 21 fogade reservationen 7 om riktlinjer för att främja ungdomarnas situation på arbetsmarknaden. Reservationen, som avgavs av moderata samlingspartiets företrädare i utskottet, avslogs av riksdagen vid kammarbehandlingen den 11 april.

Vad sedan gäller den av motionärerna klandrade "terapikedjan för ungdomar" vill utskottet göra följande konstateranden.

Ungdomsplatserna – avsedda att ge praktik och arbetslivserfarenhet åt ungdomar i åldern 16–17 år – kom till genom överenskommelser vid årsskiftet 1981-1982 mellan arbetsmarknadens parter. Överenskommelserna förutsatte att staten lämnade ett visst ekonomiskt stöd. Det var den dåvarande tvåpartiregeringen som medverkade till att stöd lämnades i enlighet med vad parterna förutsatt. Att detta stöd skall fortsätta att utgå har inte varit ifrågasatt i riksdagen.

Med "Örebromodellen" åsyftar motionärerna den försöksverksamhet i Örebro kommun med ungdomsarbete för ungdomar i åldern 20–24 år som utskottet behandlar i det följande. Det skall påpekas att regeringens förslag beträffande verksamheten avvisas av motionärerna men uttryckligen biträds av centerpartiet, folkpartiet och vänsterpartiet kommunisterna.

De beslut som riksdagen fattade i höstas om införande av verksamhet med ungdomslag för arbete åt ungdomar i åldern 18–19 år föregicks av en överenskommelse om verksamhetens inriktning och utformning till vilken bl. a. företrädarna för moderata samlingspartiet anslöt sig.

Som framgår av det anförda har de ungdomsåtgärder motionärerna så starkt kritiserar vunnit en bred anslutning i riksdagen. Det kan inte komma i fråga att riksdagen nu skulle frånfalla sitt medansvar för dessa åtgärder genom att ansluta sig till den begäran som framställs i motionen. Denna avstyrks följaktligen i föreliggande del.

Avslutningsvis har motionärerna anfört synpunkter på en verksamhet till stöd för vissa ungdomar med hänvisning främst till vad som förordats i motion 916 om lärlingsutbildning för ungdomar med sociala problem. Det skall tilläggas att det motionsförslaget i dagarna avslogs av riksdagen i enlighet med utbildningsutskottets hemställan i betänkandet UbU 1983/84: 19 (res. av m).

Folkpartiet föreslår i motion 2956 att riksdagen av regeringen skall begära förslag om *temporärt sänkta arbetsgivaravgifter för ungdomar*. Tanken är att parterna på arbetsmarknaden i utbyte skulle utfästa sig att hålla ungdomslönerna nominellt oförändrade. Förslaget är ett sätt att komma till rätta med de enligt motionärernas mening för höga ingångslönerna för ungdomar.

Ett liknande förslag framställdes i höstas i en motion från folkpartiet. Förslaget avstyrktes i ett till utskottet avgivet yttrande från socialförsäkringsutskottet (SfU 1983/84: 2 y). Motionsförslaget föll i samband med behandlingen av lagstiftningen om verksamhet med ungdomslag. Arbetsmarknadsutskottet kan i detta sammanhang inte se något skäl till att man nu skall frångå den bedömning som har gjorts av det berörda fackutskottet utan avstyrker förslaget i motion 2956.

Ändringar i lagstiftningen om verksamheten med ungdomslag

Till grund för verksamheten med ungdomslag ligger lagen (1983: 1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare. När det gäller arbetsti-

den är huvudregeln att ungdomar skall arbeta under fyra timmar per dag. Ungdomar som har rätt till ersättning från en arbetslöshetskassa samt förståndshandikappade ungdomar har rätt att arbeta på heltid.

Vänsterpartiet kommunisterna föreslår i motion 2957 att riksdagen av regeringen skall begära förslag om *arbete på full tid* för alla ungdomar i ungdomslag. Detta är enligt vpk en förutsättning för att reformen med ungdomslag skall utvecklas till något rejält positivt för de arbetslösa ungdomarna.

Utskottet tillstyrker i det följande en lagändring som innebär en viss utökning av möjligheterna till heltidsarbete i ungdomslag. I övrigt hänvisar utskottet liksom tidigare (jfr AU 1983/84: 21 s. 46–47) till att arbetstidens längd hör till de frågor som skall uppmärksammas vid den av riksdagen begärda utvärderingen av verksamheten med ungdomslag. Denna skall redovisas för riksdagen redan i höst. Det kan inte anses behövligt att åter aktualisera frågan om arbetstiden på det sätt som sker i motionen, utan denna avstyrks av utskottet.

När det gäller ungdomar som är anslutna till en arbetslöshetskassa så gäller för dem liksom för andra kassamedlemmar vissa villkor för att ersättning skall utgå. Den arbetslöse skall under den senast förflutna tolvmånadersperioden ha arbetat minst fem månader (arbetsvillkoret) men också ha varit betalande medlem i minst tolv månader (*medlemsvillkoret*). När ungdomar anslutna till en arbetslöshetskassa anvisas arbete i ungdomslag förekommer det att en del av dem uppfyller arbetsvillkoret men inte medlemsvillkoret. Eftersom de vid anvisningstillfället inte har rätt till ersättning från arbetslöshetskassan har de inte heller rätt att arbeta på heltid. De får inte heller gå över till heltid om de under arbetet i ungdomslag kommer att uppfylla medlemsvillkoret, ty med nuvarande regler är det förhållandena vid anvisningstillfället som gäller. Detta har de berörda ungdomarna upplevt som orättvist, och arbetsmarknadsministern anser att lagens utformning på denna punkt inte är tillfredsställande. Därför föreslås i propositionen att den aktuella bestämmelsen i lagens 7 § skall ändras, så att arbetstiden i de fall det här gäller får utökas till heltid när ungdomarna under arbetet i ungdomslag har kommit att uppfylla medlemsvillkoret. Däremot skall liksom hittills arbetsvillkoret vara uppfyllt innan anvisning sker till arbete i ungdomslag.

Utskottet tillstyrker för sin del regeringens förslag. Till förslagets formella behandling i hemställan återkommer utskottet i det följande.

Verksamheten med ungdomslag avser i princip offentliga arbetsgivare, dvs. staten, landstingen och kommunerna m. fl. Vid behandlingen av regeringens lagförslag på hösten 1983 beslöts att med nämnda arbetsgivare skulle jämställas kommunala och landstingskommunala företag, vilket skrevs in i lagen (2 §). Dessutom vidgades på förslag av utskottet kretsen av arbetsgivare ytterligare på så sätt, att kommunerna skulle kunna låta ungdomar utföra avgränsade arbetsuppgifter hos enskilda arbetsgivare,

och skogsvårdsstyrelserna medgavs att låta ungdomar utföra arbete åt enskilda arbetsgivare inom skogsbruket.

Denna ytterligare *vidgning av kretsen av arbetsgivare* framgår inte av själva lagtexten. I motion 2947 av Alf Wennerfors m. fl. (m, c, fp) föreslås därför ett förtydligande tillägg härom till lagens 2 §. Utskottet kan ansluta sig till motionärernas uppfattning. Lagen avser enligt sin rubrik arbete hos offentliga arbetsgivare. De möjligheter som i samband med ärendets behandling i höstas öppnades att utnyttja platser även hos enskilda arbetsgivare bör framgå av själva lagen och inte enbart av dess förarbeten, dvs. betänkandet AU 1983/84: 12 (s. 11–12), samt av den statsbidragsförordning som regeringen utfärdat.

Det lagstiftningsärende som initierats genom regeringens förslag erbjuder ett lämpligt tillfälle att göra en ytterligare lagändring av det slag motionärerna föreslår. I anslutning härtill vill utskottet erinra om att det vid tillkomsten av verksamheten har betonats av statsmakterna att placering i ungdomslag är att se som en sista utväg när varken ungdomarna själva eller arbetsförmedlingen kunnat skaffa ett annat arbete och lämplig utbildning inte heller kan erbjudas. Mot den bakgrunden är den allmänna utgångspunkten att denna form av sysselsättning på bästa möjliga sätt skall tillgodose ungdomarnas behov av arbetslivserfarenhet. Det är i det syftet som kretsen av arbetsgivare och arbetsplatser har vidgats. Man har därvid tagit hänsyn till att det i en del fall kan bli svårt för kommunerna att få fram tillräckligt med platser i den egna verksamheten. Vidare har i den tidigare riksdagsbehandlingen framhållits från alla partiers sida att det är angeläget att ta stor hänsyn till ungdomarnas egna intressen och önskemål vid valet av arbetsuppgifter. Arbete i ungdomslag bör alltså kunna utnyttjas för att ge ungdomarna praktik för en viss utbildning men skall också kunna ge möjlighet för de unga att pröva sina förutsättningar i yrken eller branscher som de är intresserade av. För att kunna tillgodose sådana skiftande praktikbehov är det av värde att kunna ta i anspråk en mångfald olika typer av arbetsplatser.

Av de nu angivna skälen har utskottet ansett att man i verksamheten med ungdomslag bör utnyttja även platser hos enskilda arbetsgivare. Bakom denna vidgning av ungdomslagens verksamhetsområde ligger alltså omtanken om ungdomarna och de berättigade krav de kan ställa på arbetsuppgifter som passar deras intresse- och yrkesinriktning. Denna allmänna förutsättning för hela verksamheten måste tillämpas strikt. Om så inte sker kan nämligen verksamheten komma att ses som ett sätt att tillhandagå arbetsgivare, offentliga och privata, med billig arbetskraft.

Mot bakgrund av det anförda har utskottet med tillfredsställelse tagit del av AMS rekommendation för placering av ungdomar i enskilda sektorn. Rekommendationen utfärdades den 16 mars i år efter samråd med Svenska kommunförbundet och de berörda arbetstagarorganisationerna. Följande två kriterier anges som vägledande vid prövningen av möjligheterna till placering i enskilda sektorn:

1. En enskild ungdoms intressen och tidigare erfarenheter kan göra uppgifter som finns i enskilda sektorn till ett lämpligare alternativ för den unge under tiden i ungdomslag. I såväl lagen som arbetsmarknadsutskottets betänkande samt i uttalanden av det ansvariga statsrådet har klart framhållits att det är angeläget att ta stor hänsyn till ungdomars egna intressen och önskemål vid val av arbetsuppgifter. Det första kriteriet för att utnyttja enskilda sektorn är därför ungdomars eget behov av att skaffa sig speciella arbetslivserfarenheter. Det kan gälla uppgifter som ligger i linje med en nyss avslutad utbildning, en handikappad med begränsade möjligheter att klara olika arbeten m. m.

2. *En kommun kan ha svårigheter att ta fram lämpliga arbetsuppgifter.*

Den i motion 2947 föreslagna nya lagtexten är utom på en punkt likalydande med motsvarande text i den statsbidragsförordning regeringen har utfärdat. Avvikelsen består däri att motionärerna har slopat inledningsorden i förordningstexten, nämligen "På anvisning av länsarbetsnämnden – – –". De anför att föreskriften om anvisning från länsarbetsnämnden strider mot de uttalanden om förenklad handläggning som gjorts av riksdagen. De pekar vidare på att enskilda arbetsförmedlare kan placera ungdomar i ungdomslag hos de offentliga arbetsgivarna. På samma sätt bör ungdomarna kunna placeras hos enskilda arbetsgivare. Med hänvisning till dessa synpunkter föreslår motionärerna att riksdagen skall uttala att handläggningsordningen skall vara lika oavsett hos vilka arbetsgivare ungdomarna placeras.

Det bör först erinras om att en anvisning till enskild arbetsgivare kompliceras av att det är kommunen och inte den enskilde arbetsgivaren som har arbetsgivaransvaret för ungdomarna men också av att riksdagen i sådana placeringsfall har förutsatt en särskild prövning. Genom denna prövning skall först fastställas *att* det gäller avgränsade arbetsuppgifter, *att* dessa är lämpliga för ungdomarna i ungdomslag, *att* arbetsuppgifterna inte kommer att utföras utan ungdomslagens medverkan *samt att* andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder inte är lämpligare.

Beträffande ordningen för denna prövning uttalade utskottet i betänkandet AU 1983/84: 12 (s. 11) att "samma ordning bör tillämpas för handläggningen som gäller för enskilda beredskapsarbeten". Till detta fogade utskottet en erinran om att utskottet i betänkandet AU 1983/84: 8 uttalat att det är angeläget med en snabbare och smidigare handläggning av anvisningarna av arbetssökande till enskilda beredskapsarbeten.

När utskottet gjorde dessa uttalanden i höstas handlades anvisningarna till enskilda beredskapsarbeten av länsarbetsnämnderna. Därefter har – efter en av regeringen i december gjord ändring i arbetsmarknadskungörelsen – handläggningen flyttats ned till arbetsförmedlingen.

Handläggningsfrågan har senast behandlats av utskottet i betänkandet AU 1983/84: 21 (s. 49–50). Utskottet fann det rimligt att man i verksamhetens inledningsskede förlagt prövningen till länsarbetsnämnderna men an-

såg att det nu förelåg "förutsättningar för att snabbt decentralisera beslutanderätten i dessa frågor till arbetsförmedlingen". De uttalanden som utskottet gjorde om bl. a. handläggningsfrågan godkändes på utskottets begäran av riksdagen. Detta innebär att riksdagen nyligen har redovisat sin inställning i handläggningsfrågan.

Riksdagen har alltså förutskickat att placeringarna hos enskilda arbetsgivare skall föregås av en arbetsmarknadsmässig prövning om förutsättningar föreligger att ta enskilda arbetsplatser i anspråk. Detta är, som tidigare betonats av utskottet, en prövning som måste ske inom arbetsmarknadsverket. Vidare har riksdagen uttalat sig för att handläggningen bör flyttas till arbetsförmedlingen. Slutsatsen härav blir att det i den aktuella paragrafen bör uttryckligen anges att placeringarna hos enskilda arbetsgivare sker efter medgivande av arbetsförmedlingen.

I vilken ordning ärendena skall handläggas inom arbetsförmedlingen bör liksom i andra fall överlåtas på arbetsmarknadsverket att avgöra med beaktande av de bestämda uttalanden som gjorts från riksdagens sida om att den arbetsmarknadsmässiga prövningen skall präglas av snabbhet och smidighet.

Sammanfattningsvis föreslår utskottet med anledning av propositionen och motion 2947 att lagförslaget i propositionen byggs ut så att lagförslaget även omfattar ändring av 2 § på sätt ovan diskuterats. Utskottets utbyggda lagförslag redovisas i sin helhet i hemställan. I detta har utskottet gjort smärre redaktionella ändringar i ingressen och i ikraftträdandebestämmelsen i propositionens lagförslag som följd av tillägget av 2 §.

Stöd till särskilda ungdomsprojekt

Av innevarande budgetårs anslag Medel för åtgärder att främja rekrytering till industrin m. m. har använts ett belopp av 11 milj. kr. för särskilda ungdomsprojekt. Medlen har fördelats av regeringens barn- och ungdomsdelegation med biträde av AMS.

Regeringen bedömer det som önskvärt att kunna ge bidrag till nya projekt även under nästa budgetår. För ändamålet bör anvisas 7 milj. kr. genom att den nya anslagsposten Försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder under anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder räknas upp med det angivna beloppet.

Bidragsverksamheten har till syfte att stödja dels kommunala ungdomsprojekt, dels idéer och uppslag från ungdomarna själva för att lösa sysselsättningsproblemen. Bl. a. är det fråga om stöd till olika former av ungdomsföretagande. Utskottet delar regeringens mening att det bör finnas möjlighet att ge fortsatt stöd till denna typ av insatser. Det belopp regeringen föreslår, 7 milj. kr., är lämpligt avvägt. Beloppet bör alltså inkluderas i det ytterligare anslag till Sysselsättningsskapande ågärder under nästa budgetår som utskottet föreslår i den följande framställningen.

Ungdomsarbete för ungdomar i åldern 20–24 år

Såsom nämnts i det föregående avsnittet om ungdomsåtgärdernas allmänna inriktning har skolan och kommunerna numera ansvaret för sysselsättning åt ungdomar i åldern 16–17 år. Olika utbildningsinsatser kompletteras av de s. k. ungdomsplatserna för arbetslivspraktik. När det gäller ungdomar i åldern 18–19 år har vid det senaste årsskiftet tillkommit den nyss berörda verksamheten med arbete i ungdomslag.

I vissa kommuner har man tagit initiativ till en motsvarande verksamhet för även äldre ungdomar, och i propositionen läggs fram förslag till riktlinjer för en tvåårig försöksverksamhet med ungdomsarbete i Örebro kommun för ungdomar i åldern 20–24 år. Verksamheten avses börja den 1 juli i år och skall ha formen av varvning av kommunala beredskapsarbeten och utbildning. Det är kommunens sak att ta fram arbets- och utbildningsplatser. Statsbidrag skall utgå enligt de principer för bidrag till beredskapsarbete i kombination med utbildning som fastställdes i höstas (prop. 1983/84: 26 bilaga 1 s. 15–16, AU 8 s. 25).

Alf Wennerfors m. fl. (m) yrkar i motion 2954 *avslag på regeringens förslag till riktlinjer för ungdomsarbete i Örebro.*

Försök med varvning av utbildning och arbete är i sig inte någon ny företeelse. Vad som skiljer den nu föreslagna s. k. Örebromodellen från tidigare försök är att den kommer att omfatta *alla* ungdomar i åldern 20–24 år som inte i annan form kan erbjudas arbete eller utbildning. Med arbete menas här reguljär anställning med eller utan rekryteringsstöd och enskilt beredskapsarbete. I motsats till motionärerna anser utskottet att man bör pröva projekt av det angivna slaget. Även för ungdomar i den ålder det här gäller kan det vara nödvändigt att göra särskilda insatser för att de skall få behövlig arbetslivserfarenhet och för att underlätta för dem att komma till insikt om yrkesval, utbildningsbehov m. m. Det synes också lämpligt att förlägga försöken till Örebro kommun som lång tid planerat för verksamheten. En försöksverksamhet med den föreslagna inriktningen bör således komma till stånd, och motionens avslagsyrkande avstyrks således.

I de övriga motionerna riktas inte någon invändning mot verksamheten som sådan eller mot valet av Örebro som försöksort. Däremot förordas i vänsterpartiet kommunisternas motion 2957 att *fler kommuner än Örebro skall omfattas av försöken med ungdomsarbete.* Vidare föreslås i motion 2935 av Margareta Hemmingsson m. fl. (s) en *försöksverksamhet med arbetslivspraktik i Västerås kommun.* Motionärerna hänvisar till att Västerås har lång erfarenhet av beredskaps- och ungdomsarbetslöshetsfrågorna och en väl fungerande organisation för att handlägga sådana frågor. Västerås och Örebro är två ungefär lika stora kommuner men med olika organisation och industriell struktur. En försöksverksamhet i båda kommunerna skulle enligt motionärerna ge möjlighet att jämföra arbetslivspraktiken och dess värde på olika typer av arbetsmarknad.

Försöksverksamheten i Örebro beräknas i propositionen kosta 42 milj. kr. Det är alltså fråga om en försöksverksamhet av betydande omfattning, och det förefaller rimligt att räkna med att den kommer att ge ett gott underlag för att bedöma de resultat som kan nås med de aktuella insatserna för ungdomar i den åldersgrupp som det här gäller. Därför är utskottet inte berett att tillstyrka att försöksverksamheten får en bredare omfattning än regeringen har föreslagit, utan motionerna avstyrks. Det kan tilläggas att Västerås och andra kommuner är oförhindrade att bedriva en likartad verksamhet men det får då ske inom ramen för de principer som riksdagen godkände i höstas för varvning av beredskapsarbeten och utbildning.

Folkpartiet ansluter sig i motion 2956 till förslaget om försöksverksamhet i Örebro men anser att det bör eftersträvas att ungdomarna placeras även hos *enskilda arbetsgivare*. Liknande synpunkter anförs i centerpartiets motion 2941, dock utan särskilt yrkande.

Arbetsdelen av ungdomsarbetet i Örebro kommer att utgöras av kommunala beredskapsarbeten. I propositionen förutskickas att ungdomarna skall kunna utföra arbetsuppgifter även hos de statliga myndigheter som finns i kommunen. Ungdomarna skall i sådana fall fortfarande ha kommunen som arbetsgivare. Placeringen hos statliga myndigheter innebär ett visst avsteg från de i höstas antagna principerna för varvning av beredskapsarbete och utbildning. Dessa innebär nämligen att varvningen skall innefatta enbart kommunala beredskapsarbeten. Utskottet anser att denna vidgning av verksamhetsområdet till annan offentlig arbetsgivare bör godtas i den förevarande försöksverksamheten. Bland tänkbara arbetsplatser som härigenom skulle tillkomma märks SJ:s och televerkets verkstäder i Örebro. Därmed skulle även arbetsuppgifter i industriliknande verksamhet kunna erbjudas.

Vad nu sagts torde ligga i linje med motionens syfte att bredda utbudet av praktikmöjligheter för ungdomarna. I övrigt är utskottet inte berett att medverka till en ytterligare vidgning av kretsen av arbetsplatser, däribland hos enskilda arbetsgivare. Det bör understrykas att när det gäller de enskilda arbetsgivarna kan anställning av ungdomarna, om så behövs, främjas antingen med rekryteringsstöd eller genom anvisning av enskilt beredskapsarbete. Vad som anförts leder till att utskottet inte kan biträda yrkandet i folkpartimotionen.

Vad i övrigt anförts i propositionen om försöksverksamheten i Örebro lämnas av utskottet utan erinran.

Arbetsmarknadsservice

Från anslaget bestrids utgifterna för främst arbetsförmedlingen och flyttningsbidragen.

AMS har i januari månad i år beslutat om riktlinjer för en förbättring av arbetsförmedlingens service till de arbetssökande och arbetsgivarna, det

s.k. serviceprogrammet. Programmet innebär att resurser så långt det är möjligt skall omfördelas till direkt förmedlingsservice. Vidare skall bl.a. beslutsbefogenheter delegeras samt administration och regelsystem förenklas. För att få ett snabbt genomslag av serviceprogrammet föreslår regeringen att ett engångsbelopp för nästa budgetår av 10 milj. kr. anvisas för att höja servicenivån inom arbetsmarknadsverket. Åtgärder som kan komma i fråga är bl.a. teknisk utrustning för ADB-utveckling, gruppinformation till arbetssökande, förbättrad information om lediga platser och förstärkning av personal på länsarbetsnämnder och hos kursstyrelser för att möta behov av förändringar av kursutbudet inom arbetsmarknadsutbildningen.

Alf Wennerfors m.fl. (m) avvisar förslaget i motion 2954. I motionen framhålls att det visserligen är positivt att arbetsförmedlingen utnyttjar ny teknik och nya metoder men att detta bör kunna ske inom ramen för tillgängliga resurser.

Utskottet ser positivt på de åtgärder som vidtas inom arbetsmarknadsverket för att *förbättra arbetsförmedlingens service* gentemot både de arbetssökande och arbetsgivarna. Mot bakgrund härav är det viktigt att AMS erhåller de resurser som regeringen föreslagit för att det s.k. serviceprogrammet skall kunna genomföras så snabbt som möjligt. Utskottet tillstyrker av det skälet regeringens förslag om att 10 milj. kr. anvisas för ändamålet. Det anförda innebär att motion 2954 avstyrks i motsvarande del.

Riksdagen har tidigare beslutat om ytterligare lönemedel till arbetsmarknadsverket för nästa budgetår om 22,7 milj. kr. för främst personal till arbetsförmedlingar. Av beloppet avsåg 4 milj. kr. tillfälliga förstärkningar inom arbetsförmedlingen för insatser i krisdrabbade branscher och regioner. Arbetsmarknadsministern anmäler i propositionen att hon avser att föreslå regeringen att 1 milj. kr. av nämnda belopp skall användas för *projektanställning av byggnadsarbetare* som skall ha till uppgift att påverka andra byggnadsarbetare i synnerhet de långtidsarbetslösa till ökad rörlighet inom och utom byggsektorn.

I motion 2954 av Alf Wennerfors m.fl. (m) avvisas förslaget med motivering att sådana sociala aktiviteter som föreslås i första hand bör ordnas på frivillig bas, och i den mån verksamheten över huvud taget skall få offentliga anslag bör detta ske med kommunala medel.

Utskottet, som utgår ifrån att det i första hand är arbetslösa byggnadsarbetare som erbjuds ifrågavarande projektanställning, tillstyrker förslaget. Det anförda innebär att motion 2954 i aktuell del avstyrks.

Innan utskottet övergår till att redovisa de av regeringen föreslagna höjningarna av flyttningsbidragen och en utbyggnad av bidragssystemet skall utskottet behandla två motioner angående *översyn av bestämmelserna om flyttningsbidrag*. Alf Wennerfors m.fl. (m) ifrågasätter i motion 2954 det nuvarande flyttningsbidragssystemets faktiska effekter på rörlig-

heten. I motionen hemställs att regeringen skall göra en utvärdering av stödets betydelse i det avseendet. Vidare konstateras i folkpartiets partimotion 2956 att utnyttjandet av flyttningsbidragen ibland strider mot syftet med dem och anför som exempel att det inte är ovanligt att studerande ungdomar strax innan studierna skall avslutas anmäler sig som arbetslösa på studieorten och sedan får flyttningsbidrag när de får ett arbete på annan ort. Folkpartiet anser att flyttningsbidragen inte bör utnyttjas på detta sätt varför bidragsreglerna bör ses över.

Utskottet konstaterar först att förutsättningen för att en studerande som är nytillträdande på arbetsmarknaden och som i anslutning till avslutad utbildning skall kunna få flyttningsstöd är att vederbörande, förutom att vara arbetslös och söka arbete genom den offentliga arbetsförmedlingen, inte har kunnat få arbete vare sig i hemorten eller i utbildningsorten. Förmedlingen på utbildningsorten måste därför ha kontakt med förmedlingen på den sökandes hemort innan ett eventuellt flyttningsbidrag kan utgå. Detta innebär i praktiken att vederbörande prövas i minst samma omfattning som om han eller hon bott kvar på hemorten. Mot bakgrund härav bör motion 2956 i aktuell del inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

När det sedan gäller yrkandet i motion 2954 om utvärdering av flyttningsstödets faktiska effekter på rörligheten vill utskottet framhålla att syftet med flyttningsbidragen inte är att stimulera till ökad rörlighet utan främst att göra det möjligt för den som är arbetslös i en region och flyttar till en annan del av landet för att erhålla ett arbete att kunna göra detta utan alltför stora ekonomiska uppoffringar. Mot bakgrund härav avstyrker utskottet motion 2954 i aktuell del.

I fråga om flyttningsbidragets storlek föreslår regeringen att *starthjälpen* för flerpersonshushåll inom flyttningsbidragssystemet *höjs* från 9000 kr. till 15000 kr. För enpersonshushåll föreslås ingen höjning. Vidare föreslår regeringen att för s.k. nyckelpersoner, alltså personer med kvalificerad yrkesutbildning och som flyttar till ett företag på en ort inom stödområdet som avses i förordningen (1982:677) om regionalpolitiskt stöd skall få en med 5000 kr. förhöjd starthjälp. Totalt beräknar regeringen kostnaderna för ifrågavarande bidrag till 127 milj. kr.

Karin Söder m.fl. (c) avvisar i partimotion 2941 båda dessa förslag som enligt centerpartiet syftar till att öka den geografiska rörligheten. En effektiv politik måste i stället vara inriktad på att ta till vara produktionsförutsättningarna i alla delar av landet och skapa jobb i orter och regioner där arbetslösheten är som störst. Centerpartiet kan enligt motionen aldrig acceptera en återgång till den flyttningspolitik som regeringen förespråkar. Denna politik löser inga problem utan skapar bara nya i form av familjesplittring och rotlöshet. Vidare påpekas i motionen att koncentrationen till storstadsområdena genom förslaget riskerar att ta ny fart. När det sedan gäller de s.k. nyckelpersonerna anförs i motionen att ett företag som rekryterar sådana personer självfallet också bör vara berett att betala flyttningskostnaderna.

Som utskottet har framhållit i det föregående är syftet med flyttningsbidragen inte att stimulera till ökad rörlighet utan att ge en skälig ersättning vid flyttningar som sker av arbetsmarknadsskäl. Utskottet vill här hänvisa till en undersökning som gjorts inom AMS angående flyttningsbidragens storlek i dag jämfört med år 1969. AMS har därvid utgått från en tvåbarnsfamilj som flyttar till stödområdet och som erhåller flyttningsbidrag. Värdet av bidraget är beräknat efter skatt. Det visar sig då att om man räknar upp de olika bidrag som kunde utgå år 1969 för ifrågavarande familj till dagens penningvärde så skulle det innebära 16000 kr. Det kan jämföras med den starthjälp om 9000 kr. som utgår för ett flerpersonshushåll i dag. Detta innebär att det reala värdet av flyttningsbidragen sjunkit sedan slutet av 1960-talet, och regeringens förslag innebär i stort sett ett återställande till dåvarande nivå. De bidrag som utgår med faktisk kostnad som t. ex. bohagstransport har inte beaktats i undersökningen. Utskottet vill också framhålla att i relation till den totala befolkningsomflyttningen i landet så är det en mycket liten del som får flyttningsbidrag. Variationerna i antal flyttande med bidrag under åren synes också mera bero på konjunkturväxlingar än på förändringar i bidragets storlek (se utskottets redovisning i AU 1982/83: 21). När det sedan gäller det *särskilda stödet* som föreslås utgå *till s. k. nyckelpersoner* anser utskottet att i det fallet kan det vara motiverat med ett något högre bidrag på sätt föreslås i propositionen. Flyttningen kan ha stor regionalpolitisk betydelse genom att den kan vara en förutsättning för att ett företag kan bedriva en viss verksamhet vilket i sin tur kan ge arbetslösa på orten möjlighet att få ett arbete. Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag och avstyrker motion 2941 i denna del.

När flerpersonshushåll planerar att flytta uppstår ofta svårigheter för den medflyttande att få arbete på den nya orten vilket blir ett hinder för flyttningen. Mot bakgrund härav har regeringen föreslagit en försöksverksamhet under nästa budgetår med ett nytt *bidrag till arbetsgivare för anställning av medflyttande*. Bidraget föreslås utgå med 50 % av lönekostnaden under sex månader, dock högst med 35000 kr. för en sexmånadersperiod. Regeringen anser att det i enstaka fall kan vara motiverat att fastställa ersättningen på annat sätt och att de närmare villkoren i så fall får regleras efter förhandlingar mellan arbetsmarknadsverket och arbetsgivaren i varje enskilt fall. Regeringen beräknar kostnaden för detta bidrag till 25 milj. kr.

Alf Wennerfors m. fl. (m) avvisar förslaget i motion 2954 och menar att det snedvrider konkurrensen på de lokala arbetsmarknaderna och missgynnar den som redan bor på orten. I stället förordas åtgärder som moderata samlingspartiet föreslagit inom skatte- och familjepolitiken i andra sammanhang som kan underlätta situationen för familjer som flyttar. I motionen påpekas vidare att ett särskilt problem kan uppstå bland anställda i den offentliga sektorn, där det ofta finns formaliserade regler för tillsättning av tjänster och där redan anställda ofta har ett försteg.

Utskottet anser att det vore olyckligt om en av arbetsmarknadsskäl planerad flyttning inte kan bli av därför att maken eller makan inte kan få arbete på den nya orten. Det är därför positivt att försök görs med ett bidrag som kan underlätta för den medföljande att få ett arbete på den nya orten. Utskottet tillstyrker därför förslaget i propositionen. Det får vidare ankomma på regeringen att utforma de närmare föreskrifterna härför. Med det anförda avstyrks motion 2954 i denna del.

Slutligen när det gäller flyttningsbidragen föreslår regeringen att ersättning för *sökanderesor* inom flyttningsbidragsbestämmelserna bör på försök få utgå till *jugoslaviska medborgare* som genom de jugoslaviska myndigheterna erbjudits arbete i hemlandet. Ersättningen föreslås omfatta fram- och återresa från hemorten i Sverige till den tilltänkta arbetsorten i Jugoslavien jämte traktamente i tre dagar. Enligt regeringen bör verksamheten begränsas till högst 50 sökanderesor per budgetår och kostnaden härför beräknas till 250000 kr.

Förslaget avvisas i motion 2954 av Alf Wennerfors m. fl. (m) som anser att några bärande argument för att införa denna typ av bidrag inte anförts.

Utskottet konstaterar att denna form av bidrag inte på något sätt är ny och erinrar om den försöksverksamhet som pågår sedan några år tillbaka med sökanderesor mellan Sverige och Finland. Mot bakgrund härav tillstyrker utskottet den föreslagna försöksverksamheten och avstyrker motion 2954 i aktuell del.

Utskottet har nu i det föregående tillstyrkt dels ytterligare medel för att förbättra servicen på arbetsförmedlingarna, dels en höjning av flyttningsbidragen, varför anslaget i enlighet med regeringens förslag bör tillföras ytterligare 162 milj. kr. Med det anförda avstyrker utskottet yrkandena i motion 2954 av Alf Wennerfors m. fl. (m) i vilken föreslås ett anslag som ligger 35 milj. kr. lägre än regeringens förslag. Vidare avstyrker utskottet yrkandena i partimotion 2941 av centerpartiet i vilken förordas ett anslag som ligger 127 milj. kr. lägre än regeringens förslag.

Arbetsmarknadsutbildning

I enlighet med förslag i budgetpropositionen har riksdagen för nästa budgetår till arbetsmarknadsutbildning anvisat ett anslag av 1877049000 kr. Beloppet är avsett att täcka en utbildningsvolym om 120000 deltagare varav 80000 i de särskilt anordnade AMU-kurserna.

Innan utskottet tar upp omfattningen av arbetsmarknadsutbildningen behandlas motion 2954 av Alf Wennerfors m. fl. (m) i den del som berör riktlinjer för *den framtida arbetsmarknadsutbildningen*. I motionen anförs att ansvaret för fort- och vidareutbildning primärt bör åvila de enskilda individerna och arbetsgivarna. Ur arbetsmarknadspolitikens synvinkel ställs vidare krav på en väsentligt effektivare och mer marknadsanpassad arbetsmarknadsutbildningsorganisation, och de resurser som satsas på

utbildning av arbetslösa bör användas för att köpa utbildning där den är bäst utformad. Vidare hänvisas i motionen till bl. a. det förslag om arbetsmarknadsutbildningens framtida organisation som framförs i motion 916 av Alf Wennerfors m. fl. (m) från den allmänna motionstiden.

Utskottet har tidigare i vår behandlat riktlinjer för arbetsmarknadsutbildningen och dess framtida organisation i betänkandet AU 1983/84: 21. Utskottet har därvid konstaterat att några ställningstaganden i de mer grundläggande frågorna om arbetsmarknadsutbildningens framtida organisation inte bör göras förrän den av regeringen aviserade propositionen härom föreligger. Utskottet har samma uppfattning i dag varför motion 2954 avstyrks i aktuell del.

När det gäller *omfattningen av arbetsmarknadsutbildningen* under nästa budgetår föreslår regeringen en ökning av antalet deltagare med totalt 15 000. För att avhjälpa företagens brist på kvalificerad arbetskraft föreslås ett tillskott om 10 000 deltagare för utbildning inom bl. a. teknik och ADB till en kostnad av 200 milj. kr. exkl. utbildningsbidrag. Vidare föreslås ett särskilt projekt inom ramen för AMU i företag för *utbildning inom dataområdet* för 5 000 personer. Avsikten är att personer med kortare skolutbildning skall prioriteras. Vidare räknar regeringen med att dessa kurser kan anordnas i samarbete med studieförbunden. Kostnaderna härför beräknas till 32 milj. kr.

Alf Wennerfors m. fl. (m) avvisar i motion 2954 förslaget om ytterligare deltagare inom arbetsmarknadsutbildningen med motivering att genom den konjunkturuppgång som nu har inträtt bör sysselsättningen öka och därmed minska behovet av arbetsmarknadsutbildning. Motionärerna, som understryker behovet av s. k. flaskhalsutbildning, kan emellertid inte finna något behov av ytterligare medel för arbetsmarknadsutbildning, och de resurser som finns bör inriktas på att minska bristen på yrkeskunnig arbetskraft. Detta bör ske i nära samverkan med näringslivet. Vidare bör även utbildningsplatser köpas hos företag och andra utbildningsanordnare. När det sedan gäller datautbildningen bör den tillgodoses inom arbetsmarknadsutbildningens långsiktiga verksamhet och inriktas på arbetslösa. Personer som har arbete bör bl. a. dra nytta av studieförbundens normala kursverksamhet.

I motion 2941 av centerpartiet framhålls att de särskilda studiekurser på dataområdet, vilka avses anordnas i samarbete mellan arbetsmarknadsutbildningen och studieförbunden utformas och att medlen härför disponeras på ett sådant sätt att samtliga studieförbund kan omfattas förutsatt att en godtagbar kurs har presenterats.

Utskottet gör den bedömningen att efterfrågan på arbetskraft i första hand kommer att omfatta välutbildad och yrkeskunnig arbetskraft, medan svårigheterna att finna arbete för dem som saknar erfarenhet och yrkesutbildning kommer att bestå. Det är därför viktigt att arbetsmarknadsutbildningen kan tillgodose såväl arbetssökande som helt saknar eller endast har

bristfällig yrkesutbildning som näringslivets krav på mer kvalificerad arbetskraft. Arbetsmarknadsutbildningen måste därför ges de ytterligare resurser som regeringen begär för att avhjälpa den akuta bristen på mer kvalificerad arbetskraft som finns i dag inom bl. a. teknik och ADB. Den långsiktiga bristen på tekniker bör emellertid lösas inom ramen för det reguljära skolväsendet. Möjligheten att köpa utbildning i företag och hos andra utbildningsanordnare bör eftersträvas. När det gäller datautbildningen anser utskottet att det är angeläget att en sådan utbildning kan komma till stånd inte minst för att möjliggöra för kvinnor att få utbildning på detta område. Det anförda innebär att motion 2954 avstyrks i aktuell del.

Utskottet förutsätter vidare att i den mån kurser i datautbildning ordnas i samarbete mellan arbetsmarknadsutbildningen och något studieförbund, så kan samtliga studieförbund komma i fråga ifall en för arbetsmarknadsverket godtagbar kurs kan anordnas. Mot bakgrund härav bör motion 2941 inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

I propositionen anmäls vidare att arbetsmarknadsministern avser föreslå regeringen *den ändringen i reglerna för arbetsmarknadsutbildningen* att sådan utbildning får beviljas för studier på högskolan upp till 40-poängsnivå under förutsättning att utbildningen är inriktad mot sysselsättning i näringslivet.

Förslaget avvisas i motion 2954 av Alf Wennerfors m. fl. (m) med motivering att det är väsentligt att inte två kategorier högskolestuderande skapas, en som får utbildningsbidrag och en som får studielån. Vidare anser motionärerna att arbetsmarknadsutbildning inte bör ske inom ramen för det reguljära kursutbudet vid högskolorna. Särskilda kurser vid universitet och högskolor bör i stället upphandlas i form av uppdragsutbildning.

Utskottet konstaterar att arbetsmarknadsutbildning redan i dag kan beviljas för korta yrkeskurser vid högskolorna. Även i övrigt finns möjligheter att inom arbetsmarknadsutbildningens ram studera inom det reguljära utbildningsväsendet. Vidare utgår utskottet ifrån, när nu regeringen preciserar studienivån, att det även i fortsättningen blir fråga om yrkeskurser. Mot bakgrund av det anförda tillstyrks förslaget, och motion 2954 avstyrks i denna del.

Slutligen föreslår regeringen att försöksverksamheten med yrkesförberedande praktik inom det militära försvaret får fortsätta i något utvidgad omfattning även under nästa budgetår. Utskottet har ingen erinran häremot.

Utskottet har i det föregående tillstyrkt en utökning av arbetsmarknadsutbildningen under nästa budgetår varför anslaget i enlighet med regeringens förslag bör tillföras 225 milj. kr. Med det anförda avstyrker utskottet yrkandet i motion 2954 av Alf Wennerfors m. fl. (m) om avslag på detta regeringsförslag.

Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag

Utskottet har under riksmötet behandlat frågor om ersättningarna vid arbetslöshet i tre andra betänkanden, nämligen AU 1983/84: 7 (avgivet i höstas), 18 och 22. Betänkandena 7 och 18 gällde huvudsakligen villkoren för ersättningarna, betänkande 22 tar upp ersättningarnas roll i de s. k. 58,3-årspensioneringarna. I betänkande 18 föreslog utskottet också anvisning av anslag för nästa budgetår till bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag, varvid utskottet samtidigt förutskickade att anslagsfrågorna skulle få övervägas på nytt med anledning av de förslag som lagts fram i proposition 150. Utskottet övergår nu att behandla dessa förslag och de i sammanhanget aktuella motionerna.

Dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen

Det högsta dagpenningbeloppet inom arbetslöshetsförsäkringen höjdes den 1 januari 1983 från 230 till 280 kr. Lägsta belopp är 110 kr. Regeringen föreslår att maximibeloppet från den 1 juli höjs till 300 kr. och att 17 § lagen om arbetslöshetsförsäkring ändras i enlighet härmed. Ett av Arbetslöshetskassornas samorganisation framställt förslag om automatisk uppräkning av dagpenningen varje år avstyrks i propositionen.

Alf Wennerfors m. fl. (m) yrkar i motion 2954 av statsfinansiella skäl att regeringens förslag skall avslås. Vänsterpartiet kommunisterna begär i motion 2679 å andra sidan att maximibeloppet skall höjas till 340 kr. och det lägsta beloppet till 170 kr. per dag.

Utskottet anser liksom regeringen att dagpenningen bör höjas från det kommande halvårsskiftet och kan ansluta sig till den beloppsnivå som regeringen förordat. Med avstyrkande av motionerna 2954 och 2679 i förevarande delar föreslår utskottet således att riksdagen antar regeringens förslag till ändring av lagen om arbetslöshetsförsäkring.

Frågan om automatisk uppräkning av dagpenningen har så till vida behandlats i AU 1983/84: 18 att utskottet i det betänkandet avstyrkt ett motionsyrkande från vänsterpartiet kommunisterna om att riksdagen av regeringen skall begära förslag i bl. a. den frågan. Till betänkandet har i den delen fogats en reservation av vpk.

Kontant arbetsmarknadsstöd

Det kontanta arbetsmarknadsstödet (KAS) för icke-försäkrade arbetslösa utgår sedan den 1 januari 1983 med 100 kr. per dag. Regeringen föreslår inte någon förändring av detta belopp. Vänsterpartiet kommunisterna yrkar i motion 2679 att beloppet höjs till 170 kr. och att det i fortsättningen skall utgöra hälften av den högsta dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen.

KAS har proportionellt sett räknats upp något snabbare än dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen, och utskottet anser därför i likhet med

regeringen att det nu kan anstå med en uppräkning. Utskottet avstyrker således yrkandet i motion 2679.

Utbildningsbidragen

De utbildningsbidrag som utgår till de kassaberättigade deltagarna i arbetsmarknadsutbildning och personer i yrkesinriktad rehabilitering är anknutna till ersättningarna vid arbetslöshet. Regeringen är bemyndigad att göra de anpassningar av utbildningsbidragen som följer av de av riksdagen beslutade förändringarna av arbetslöshetsersättningarna.

Det anmäls i propositionen att utbildningsbidraget för personer som har rätt till ersättning från arbetslöshetskassa kommer att höjas till högst 300 kr. per dag. För deltagare som har fyllt 20 år men inte har rätt till ersättning från arbetslöshetskassa höjs bidraget från 165 till 185 kr. per dag. Denna nivå på bidraget gäller även kassamedlemmar med låg dagpenning samt ungdomar under 20 år med försörjningsplikt mot barn. För andra ungdomar under 20 år avses bidraget bli höjt från 100 till 120 kr. per dag.

Av yrkandena i motion 2954 av Alf Wennerfors m. fl. (m) om avslag på höjda arbetslöshetsersättningar följer att motionärerna även motsätter sig att utbildningsbidragen höjs.

Vänsterpartiet kommunisterna yrkar i motionerna 2401 och 2679 att bidraget för de icke-försäkrade höjs från 165 till 240 kr. per dag med hänsyn till att bidraget under längre tid varit oförändrat.

Det aktuella utbildningsbidraget höjs med samma belopp som dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen. Utskottet är inte berett att gå längre utan avstyrker motionsyrkandet.

I propositionen görs vidare en anmälan om att en viss samordning kommer att göras av utbildningsbidragen till handikappade skolungdomar under 18 år med det ordinarie studiestöd som samtidigt utgår till dem.

Utbetalningar a konto av bidrag till arbetslöshetskassorna

Till arbetslöshetskassorna utbetalas ett belopp a konto varannan månad, att avräknas mot det slutliga statsbidrag som tillkommer varje kassa efter räkenskapsårets utgång. De kraftigt ökade utbetalningarna från kassorna de senaste åren på grund av den ökade arbetslösheten bland medlemmarna sägs i propositionen ha ställt många kassor inför besvärliga likviditetsproblem. Det föreslås därför i propositionen att utbetalningar a konto i fortsättningen skall få göras en gång i månaden.

Alf Wennerfors m. fl. (m) yrkar i motion 2954 att förslaget skall avslås. Förekommande likviditetsproblem bör lösas genom upplåning.

På de skäl som angivits i propositionen biträder utskottet regeringens förslag. Motion 2954 avstyrks i motsvarande del.

Finansieringsfrågor

Arbetslöshetsersättningarna och utbildningsbidragen finansieras till 35 % från förevarande anslag och till 65 % från en arbetsgivaravgift, arbetsmarknadsavgiften, som f. n. utgör 1,3 %.

Kostnaderna för de i propositionen föreslagna reformerna av arbetslöshetsersättningarna och utbildningsbidragen m. m. anges av arbetsmarknadsministern till 518,3 milj. kr. Dessa kostnader föreslås i propositionen bli finansierade genom en *höjning av arbetsmarknadsavgiften* med 0,16 %. Dessutom föreslås att avgiften höjs med ytterligare 0,14 % med hänsyn till att den nuvarande avgiften om 1,3 % är otillräcklig. Avgiften föreslås alltså bli höjd till 1,6 %, att tillämpas från den 1 januari 1985.

I motionerna 2954 av Alf Wennerfors m. fl. (m), 2941 av Karin Söder m. fl. (c) och 2956 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) yrkas att förslaget om höjd arbetsmarknadsavgift skall avslås. Motionärerna motsätter sig en ökning av de lönerelaterade skatterna och hänvisar till möjligheterna att öka kassornas egenfinansiering, dvs. genom höjda medlemsavgifter. I motion 2941 framställs ett särskilt yrkande om att kommande förslag i finansieringsfrågorna från regeringen skall ha innebörden att den enskilde skall stå en större självrisk än f. n. För motion 2954 tillkommer som argument för avslagsyrkandet att motionärerna motsätter sig de reformer som skall bekostas genom höjningen av arbetsmarknadsavgiften.

Utskottet har ovan tillstyrkt att ersättningarna vid arbetslöshet och arbetsmarknadsutbildning förbättras. Dessa reformer måste finansieras, och dessutom måste nuvarande underskott i intäkterna av arbetsmarknadsavgiften kompenseras. Detta bör ske på sätt regeringen föreslagit, dvs. genom att arbetsmarknadsavgiften höjs. Höjningens storlek godtas av utskottet.

Riksdagen bör – med avvisande av motionernas avslagsyrkanden – ansluta sig till regeringens förslag genom att anta det till propositionen fogade förslaget till lag om ändring i lagen om socialavgifter.

Vad beträffar förslaget i motion 2941 om *ökad självrisk för medlemmarna i arbetslöshetskassorna*, dvs. ett ökat avgiftsuttag från medlemmarna, erinras om att förslag av den innebörden nyligen avslagits av riksdagen på förslag av utskottet i betänkandet AU 1983/84: 18 (res. av m, c, fp). Med hänvisning till detta ställningstagande avstyrks det nu aktuella yrkandet i motion 2941.

Vänsterpartiet kommunisterna föreslår att de i motion 2679 föreslagna förbättringarna av ersättningarna vid arbetslöshet och av utbildningsbidraget finansieras genom en *skärpt beskattning av kapitalsektorn*. Utskottet har inte biträtt motionärernas önskemål om nivån på dessa ersättningar. Finansieringsförslaget kan därmed inte anses aktuellt utan avstyrks.

Riksdagen har nyligen på förslag av utskottet i AU 1983/84: 18 till *Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag* för nästa budgetår anvisat ett anslag av 2 447 889 000 kr. I propositionen föreslås att anslaget

förstärks med 115 milj. kr. på grund av den utökning av arbetsmarknadsutbildningen som förordas i ett tidigare avsnitt i propositionen. Alf Wennerfors m. fl. (m) motsätter sig i motion 2954 denna volymökning och yrkar i konsekvens härmed avslag på anslagsuppräkningen.

Utskottet har i det föregående tillstyrkt en ökad omfattning av utbildningsverksamheten såsom regeringen föreslagit och föreslår därför, med avstyrkande av motionen, att anslaget räknas upp med det av regeringen begärda beloppet.

Sysselsättningsskapande åtgärder

I propositionen redovisas inledningsvis under avsnittet Sysselsättningsskapande åtgärder (s. 18) att regeringen den 12 april har beslutat att med bl. a. utnyttjande av finansfullmakten tidigarelägga investeringsobjekt för ca 1271 milj. kr. Tillsammans med andra insatser som föreslås i kompletteringspropositionen av social-, arbetsmarknads-, bostads- och civilministrarna motsvarar detta en byggnadsvolym på drygt 2200 milj. kr. Sysselsättningseffekten inom byggsektorn av dessa åtgärder beräknas till ca 4000 årsarbeten.

Alf Wennerfors m. fl. (m) uttrycker i motion 2954 sin förvåning över att regeringen trots rådande högkonjunktur ser sig tvingad att hålla sysselsättningen uppe genom *tidigareläggning av offentliga investeringar*. Motionärerna ser åtgärderna för att öka de offentliga investeringarna som ett utslag av att regeringen misslyckats med att infria vallöftet om en växande byggmarknad samtidigt som man inte är beredd att ta itu med omstruktureringen av den överdimensionerade byggnadsapparaten. Motionärerna framhåller också att de ökade offentliga investeringarna innebär en ytterligare ökning av den offentliga sektorns kostnader. För att i någon mån förhindra detta föreslås att investeringarna endast får ske inom områden som inte medför några ytterligare ökade driftskostnader i den offentliga sektorn.

I motionen ifrågasätts även handläggningen av de statliga stimulanserna till offentliga investeringar. Växande delar av de offentliga investeringarna sägs ha kommit att styras av sysselsättningspolitiska hänsyn, och AMS inflytande har därvid ökat kraftigt. Detta sägs ha medfört att de myndigheter som ansvarar för olika statliga och kommunala investeringskrävande verksamheter delvis mist inflytandet över den långsiktiga planeringen och styrningen av det egna verkets eller myndighetens utveckling. Enligt motionärerna bör det nu övervägas om inte en betydligt större del av de totala offentliga investeringarna bör budgeteras direkt till de myndigheter som har ansvaret för resp. verksamhet. Regeringen föreslås inför kommande budgetår överväga förändringar i denna riktning och återkomma med förslag i budgetpropositionen för 1985/86.

Utskottet vill med anledning av motionen stryka under den stora betydelse som tidigareläggning av offentliga investeringar har som arbetsmarknadspolitiskt medel. De beslut som nu har fattats om byggnads- och anläggningsarbeten är således nödvändiga för att stödja byggarbetsmarknaden under kommande höst och vinter. När det gäller frågan om handläggning och beslut av offentliga investeringar av sysselsättningsskäl vill utskottet bl. a. framhålla att villkoren för finansfullmaktens användning är fastställda av riksdagen. Fullmakten får således utnyttjas för att finansiera tidigareläggning, utvidgning eller påskyndande av statliga investeringar som normalt finansieras med anslag på statsbudgeten. Vidare får den användas för utgifter för beredskapsarbeten samt för bidrag till kommunala projekt för investering och sysselsättning samt för att utvidga existerande bidragsgivning till näringslivet och bostadssektorn. I kompletteringspropositionen föreslås f. ö. att fullmaktens användning skall kompletteras så att den omfattar även affärsverksinvesteringar som annars finansieras utanför statsbudgeten. Utskottet vill också erinra om att de projekt som tidigareläggs av arbetsmarknadspolitiska skäl normalt är så angelägna att de ändå skulle komma att utföras under de närmaste åren. Det är således fråga om objekt som har prioriterats. Utskottet ser inga skäl att nu ifrågasätta detta system som dessutom har tillämpats sedan lång tid tillbaka. Några åtgärder av det slag som föreslås i motion 2954 är inte behövliga. Med hänvisning härtill avstyrks motionen i denna del.

Beredskapsarbeten m. m.

Riksdagen har nyligen godtagit regeringens bedömning att beredskapsarbetenas omfattning under budgetåret 1984/85 skall beräknas till 4 miljoner dagsverken. Kostnaden vid en bidragskostnad på 475 kr. per dagsverke uppgår till 1919,1 milj. kr. Av detta belopp skall medel motsvarande 3 miljoner sysselsättningsdagar ställas till AMS förfogande vid budgetårets början.

Enligt AMS måste mot bakgrund av bl. a. läget på byggarbetsmarknaden och tillkomsten av ungdomslagen investeringsarbetena ges ökat utrymme under nästa budgetår. Detta sägs leda till en högre genomsnittlig dagsverkskostnad än vad som angetts ovan. För att uppnå 4 miljoner dagsverken fordras därför enligt AMS bedömning ytterligare 350 milj. kr. till beredskapsarbeten. AMS ämnar återkomma under kommande höst med slutlig bedömning av behovet av insatser.

Arbetsmarknadsministern delar AMS uppfattning att en säkrare bedömning av åtgärdsbehovet kan göras först till hösten. Med hänsyn till att AMS har redovisat en betydande reserv inom reparations-, ombyggnads- och tillbyggnadssektorn (ROT) hos kommunerna föreslås dock att ytterligare 50 milj. kr. redan nu anvisas till beredskapsarbeten. Dessa medel bör enligt regeringens förslag användas till *beredskapsarbeten inom den kommunala sektorn* enligt samma regler som f. n. gäller.

Enligt Alf Wennerfors m. fl. (m) i motion 2954 bör insatserna av beredskapsarbeten inte öka under en högkonjunktur. Regeringens förslag om ytterligare medel till ROT-verksamhet inom kommunerna avstyrks därför. Inte heller Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) kan i motion 2956 acceptera den föreslagna höjningen. Motionärerna hänvisar till folkpartiets tidigare avståndstagande från det statliga ROT-programmet med dess inslag av subventionering och vidhåller denna uppfattning.

Utskottet har ingenting att erinra mot att den slutliga bedömningen av medelsbehovet för beredskapsarbeten görs först under kommande höst. Det är dock motiverat att med hänvisning till den stora arbetslöshet som råder på byggarbetsmarknaden och den betydande reserv av ROT-objekt som finns inom kommunerna redan nu anvisa ytterligare 50 milj. kr. till beredskapsarbeten. Utskottet tillstyrker således regeringens förslag på denna punkt. Som följd härav bör motionerna 2954 och 2956 avslås i denna del.

I propositionen erinras om att riksdagen våren 1983 beslutade att avsätta 10 milj. kr. för att lindra omställningen för den övertaliga personalen vid Kockums- och Uddevallavarven. Eftersom det vid Kockums varv endast är äldre personer som sägs upp och dessa har särskilda ekonomiska uppgörelser finns det enligt AMS inte behov av några särskilda åtgärder vid detta varv. AMS föreslår därför att de 5,5 milj. kr. som har avsatts för personalen vid Kockums varv ges en alternativ användning för att underlätta arbetsförmedlingens arbete. Detta förslag biträds inte i propositionen.

Enligt Karin Söder m. fl. (c) i motion 2941 bör dessa medel tillföras utvecklingsfonden i Malmöhus län i syfte att förstärka fondens *insatser för ungdomsföretagande i Malmöregionen*.

Utskottet ser positivt på åtgärder som syftar till att hjälpa ungdomar att genomföra idéer och uppslag till meningsfulla arbeten. Utskottet har också ställt sig bakom ett regeringsförslag i kompletteringspropositionen att ytterligare 7 milj. kr. skall anvisas för särskilda ungdomsprojekt. När det gäller de regionala utvecklingsfondernas verksamhet vill utskottet peka på att flertalet fonder, bl. a. i Malmöhus län, har tagit initiativ till s. k. starta-eget-kampanjer. I detta arbete, som har bl. a. ungdomar som målgrupp, ingår information om företagandets villkor och hjälp med att utveckla produkt- och affärsidéer. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att de regionala utvecklingsfondernas verksamhet finansieras över ett särskilt anslag på tolfte huvudtiteln. Det åligger industriverket att efter sin bedömning av behovet i länen fördela de anvisade medlen på de olika fonderna. Denna ordning bör enligt utskottets mening inte ändras. Med hänvisning härtill och till vad som sagts ovan bör motionens förslag om särskilda medel till utvecklingsfonden i Malmöhus län avslås.

Riksdagen biföll hösten 1983 ett förslag från regeringen om en ny form för beredskapsarbete i kombination med utbildning (AU 1983/84: 8). Enligt vad utskottet erfarit har det uppkommit oklarhet rörande vilka regler som

skall gälla vid *ersättning av deltagarnas resekostnader*. Utskottet vill mot den bakgrunden göra det förtydligandet att *vid kombination av arbetsmarknadsutbildning och beredskapsarbete* skall ersättning för dagliga resor mellan utbildningsplatsen och arbetsplatsen utgå enligt de regler som gäller vid arbetsmarknadsutbildning (21 § arbetsmarknadskungörelsen – 1966: 368). Det anförda bör ges regeringen till känna.

Bidrag till arbetslösa för att starta egen verksamhet

I propositionen föreslås att ett särskilt bidrag skall kunna lämnas till arbetslösa som startar egen verksamhet. Stödformen skall gälla på försök under budgetåren 1984/85 och 1985/86. Förslaget läggs mot bakgrund bl. a. av att en väsentlig del av nya arbetstillfällen uppstår inom relativt nystartade företag. Bland förklaringarna till att människor startar egna företag har enligt propositionen nämnts arbetslöshet och viljan att i en sådan situation klara sin egen försörjning. Arbetsmarknadsministern framhåller att detta är positivt och bör uppmuntras inte minst mot bakgrund av att de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna inriktas mer till den enskilda sektorn i allmänhet och industrin i synnerhet.

Enligt förslaget bör bidraget kunna lämnas till personer fr. o. m. 20 års ålder under högst sex månader. Innan bidrag lämnas bör en prövning göras av möjligheterna att erbjuda den arbetslöse arbete eller någon annan lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Bidraget föreslås motsvara arbetslöshetsersättningen och betalas ut vid flera tidpunkter. Bidraget är avsett att klara vederbörandes försörjning under en viss tid under verksamhetens igångsättningsfas. För att bidrag skall kunna utgå bör enligt propositionen den sökande ha grundläggande kunskaper när det gäller att starta och sköta ett eget företag. Beslut om bidrag skall fattas av länsarbetsnämnden. För budgetåret 1984/85 beräknas de totala kostnaderna för verksamheten till 37 milj. kr. Det motsvarar bidrag till ca 1 000 personer.

Alf Wennerfors m. fl. (m) noterar i motion 2954 att socialdemokraterna till slut tagit intryck av moderata samlingspartiets krav på större satsningar på egen företagsamhet bland de arbetslösa. Regeringens förslag betecknas dock som halvhjärtat och inkonsekvent. Det sägs också vara omgärdat av en mängd restriktioner som med stor sannolikhet kommer att medföra att effekterna av insatserna blir små. Motionärerna är detta till trots dock beredda att tillstyrka förslaget med den förändringen att sociala avgifter och arbetsgivaravgifter inte skall utgå på beloppet.

I motionen framhålls även att ansträngningarna att öka nyföretagandet bland ungdomar och arbetslösa måste fortsätta. Det är enligt motionärerna ytterst viktigt att den framtida utvecklingen sker utanför den statliga och kommunala byråkratin och att samarbetet med företrädare för näringslivet på lokal nivå stimuleras. Utvecklingsfonderna sägs vidare kunna medverka vid lokala projekt. Det framhålls också bl. a. att det är nödvändigt att de många regler och föreskrifter, som är en verklig flaskhals för ett växande

nyföretagande, minskar. Motionärerna föreslår avslutningsvis att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till ytterligare stimulanser för nyföretagande bland arbetslösa och ungdomar enligt dessa riktlinjer.

Lars Werner m. fl. (vpk) biträder i motion 2957 regeringens förslag om bidrag till arbetslösa som vill starta egen verksamhet. Motionärerna anser dock att inriktningen skall vara att stimulera kooperativ verksamhet.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om att ett *särskilt bidrag* på försök skall kunna utgå *till arbetslösa som vill starta egen verksamhet*. Åtgärden bör ha den inriktning och omfattning som anges i propositionen. Därmed avstyrks förslaget i motion 2957 att bidraget främst skall stimulera kooperativ verksamhet. Med hänvisning till att erfarenheterna av den föreslagna försöksverksamheten bör avvaktas innan ytterligare stimulanser för nyföretagande bland arbetslösa och ungdomar sätts in avstyrks även motion 2954 i denna del.

När det gäller frågan om *beskattning av bidraget till arbetslösa som startar egen rörelse* vill utskottet göra följande tillägg. Det ovan tillstyrkta bidraget bör, liksom dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa, kontant arbetsmarknadsstöd samt ersättning enligt 14 och 15 §§ lagen (1983: 1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare, utgöra skattepliktig intäkt. Detta står i överensstämmelse med de principer som allmänt tillämpas vid beskattningen. Utskottet föreslår efter samråd med skatteutskottet att en bestämmelse härom förs in i p. 12 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen (KL). Det bör dock för klarhetens skull strykas under att den föreslagna lagändringen enbart bör gälla i de fall bidraget utgår för att klara den arbetslöses försörjning.

Utskottet vill också framhålla att det nya *bidraget till arbetslösa* bör betraktas som en sådan förmån som inte är avgiftsgrundande *i socialförsäkringshänseende*. Utskottets uttalande innebär att motion 2954 är tillgodosedd i detta avseende.

Anslagsberäkning

Utskottet har tidigare tillstyrkt regeringens förslag beträffande beredskapsarbeten (50 milj. kr.), försöksverksamhet med särskilt bidrag till arbetslösa som startar egen verksamhet (37 milj. kr.) samt särskilda ungdomsprojekt (7 milj. kr.). Med hänvisning härtill bör anslaget *Sysselsättningsskapande åtgärder* i enlighet med förslaget i propositionen tillföras ytterligare 94 milj. kr. för budgetåret 1984/85. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2954 och 2956 i motsvarande delar.

Bidrag till vissa affärsverksinvesteringar

I propositionen (s. 28) framhålls att det av sysselsättningsskäl bör vara möjligt att för affärsverksinvesteringar utanför statsbudgeten tilldela ett tioprocentigt tidigareläggningsbidrag från anslag under arbetsmarknadsde-

partementets huvudtitel. Mot den bakgrunden föreslås att ett särskilt anslag inrättas för detta ändamål och att anslaget förs upp med 1 000 kr. för budgetåret 1984/85.

Utskottet har ingen erinran mot regeringens förslag som alltså tillstyrks.

Särskilda glesbygdsinsatser i skogslänen

I budgetpropositionen (bil. 6) har föreslagits att 298,25 milj. kr. skall anvisas för regionala utvecklingsinsatser. Utskottet har med anledning av förslag i ett antal motioner förordat en höjning av detta belopp med 100 milj. kr. (AU 1983/84: 23).

De anvisade medlen disponeras av länsstyrelserna för tre huvudändamål, nämligen lokaliserings- och investeringsbidrag till projekt där den totala investeringskostnaden uppgår till högst 7 milj. kr., glesbygdsstöd samt regionalt utvecklingsarbete.

I kompletteringspropositionen anges att en rad lokala utvecklingsprojekt har startats runt om i landet de senaste åren. En gemensam och bärande idé bakom dessa projekt är att genom samordnade samhällsinsatser baserade på lokala initiativ och resurser skapa livskraftiga glesbygder. En ökad investeringsverksamhet i skogslänen sägs också ha lett till en kraftigt ökad efterfrågan på investeringsstödsmedel. F. n. råder dock en brist på medel för att genomföra angelägna satsningar. Mot den bakgrunden framhålls vikten av att länsstyrelserna nu ges resurser för att kunna medverka till genomförandet av dessa långsiktiga sysselsättningsskapande projekt. I propositionen föreslås därför att särskilda medel anvisas till Särskilda glesbygdsinsatser i skogslänen för nästa budgetår med 25 milj. kr.

Alf Wennerfors m. fl. (m) framhåller i motion 2954 att de regionalpolitiska insatserna skall samlas på länsnivå och i huvudsak finansieras av det sammanhållna länsanslaget. Denna typ av insatser sägs ge betydligt bättre långsiktiga sysselsättningseffekter än de ensidiga satsningarna på beredskapsarbeten. En större satsning på glesbygdsmedel förordas av motionärerna på bekostnad av anslagen till beredskapsarbeten särskilt i skogslänen. Motionärerna hänvisar till att utskottet i betänkande AU 1983/84: 23 har föreslagit en höjning av länsanslaget med 100 milj. kr. Mot den bakgrunden avvisas regeringens förslag i kompletteringspropositionen.

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag om särskilda glesbygdsinsatser i skogslänen. Genom förstärkta regionala insatser av detta slag kan projekt i glesbygden tas till vara och därmed bestående arbetstillfällen skapas. Som en följd härav minskar också behovet av arbetsmarknadspolitiska åtgärder i skogslänen. Enligt utskottets mening bör således 25 milj. kr. anvisas till det angivna ändamålet. Därmed avstyrks motion 2954 i motsvarande del.

Utskottets hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *förutsättningar och riktlinjer för arbetsmarknadspolitiken* — res. 1 (m, c, fp); res. 2 (vpk)
   att riksdagen med bifall till vad som anförts i proposition 150 bilaga 4 i motsvarande del avslår motionerna 1983/84: 2941 yrkande 3, 1983/84: 2954 yrkande 1 i motsvarande del och 1983/84: 2956 yrkande 18 i motsvarande del,
2. beträffande *en aktivt arbetsskapande politik* — res. 3 (vpk)
   att riksdagen avslår motion 1983/84: 2957 yrkande 5,
3. beträffade *mätning av arbetslösheten* — res. 4 (m)
   att riksdagen avslår motion 1983/84: 2954 yrkande 1 i motsvarande del,
4. beträffande *inlåsningseffekter på arbetsmarknaden* — res. 5 (m)
   att riksdagen avslår motion 1983/84: 2954 yrkande 1 i motsvarande del, — res. 6 (c, fp)
5. beträffande *"terapikedjan för ungdomar"* — res. 7 (m)
   att riksdagen avslår motion 1983/84: 2954 yrkande 18,
6. beträffande *sänkta arbetsgivaravgifter för ungdomar* — res. 8 (fp)
   att riksdagen avslår motion 1983/84: 2956 yrkande 20,
7. beträffande *rätt till arbete på full tid för alla ungdomar i ungdomslag* — res. 9 (vpk)
   att riksdagen avslår motion 1983/84: 2957 yrkande 6,
8. beträffande *ändringar i lagstiftningen om verksamheten med ungdomslag*
   att riksdagen med anledning av propositionen och motion 1983/84: 2947 antar följande förslag till lag om ändring i lagen (1983: 1070) om arbete i ungdomslag hos offentlig arbetsgivare:

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1983: 1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare

Härigenom föreskrivs att 2 och 7 §§ lagen (1983: 1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse — *Utskottets förslag*

2 §

Länsarbetsnämnden bedömer hur många platser i ungdomslag som behövs och träffar överenskommelser med landstingskommunen och med statliga myndigheter, kommunalförbund, församlingar och kyrkliga samfälligheter inom nämndens verksamhetsområde om inrättande av sådana platser hos dem. De ungdomar som inte placeras hos en sådan offentlig arbetsgivare skall beredas plats i ungdomslag hos den kommun där de är kyrkobokförda.

Kommuner och landstingskommuner som bedriver verksamhet i aktiebolag, ekonomisk förening, stiftelse eller annan särskild företagsform får träffa överenskommelse med företaget om att platser i ungdomslag skall inrättas där. Företaget skall då vara arbetsgivare för de ungdomar som får sådana platser i ungdomslag.

Efter medgivande av den offentliga arbetsförmedlingen får kommuner låta ungdomar i ungdomslag utföra arbetsuppgifter åt enskilda arbetsgivare, om arbetet avser avgränsade arbetsuppgifter som annars inte skulle bli utförda och som inte är lämpligare att utföra inom ramen för någon annan arbetsmarknadspolitisk stödform.

Skogsvårdsstyrelserna får låta ungdomar i ungdomslag utföra arbete åt enskilda arbetsgivare inom skogsbruket.

Nuvarande lydelse	*Regeringens förslag*
7 §	
En medlem i ett ungdomslag arbetar under ordinarie eller schemalagd arbetstid sådana dagar som är arbetsdagar hos arbetsgivaren, dock i genomsnitt högst fem dagar per kalendervecka. *De som vid anvisningen till arbete i ungdomslag på annat sätt än genom sådant arbete har förvärvat rätt att vid arbetslöshet få ersättning från en erkänd arbetslöshetskassa kan välja att arbeta i ungdomslaget på heltid. De som inte väljer detta och andra ungdomar arbetar i genomsnitt fyra timmar per dag.* Arbetsgivaren kan med stöd av kollektivavtal på egen bekostnad utsträcka den nu angivna arbetstiden, när den unge är underhållsskyldig gentemot annan eller det annars finns starka personliga skäl eller när det finns praktiska hinder mot avbrott i arbetet eller andra liknande skäl.	En medlem i ett ungdomslag arbetar under ordinarie eller schemalagd arbetstid sådana dagar som är arbetsdagar hos arbetsgivaren, dock i genomsnitt högst fem dagar per kalendervecka. *Medlemmarna i ett ungdomslag arbetar i genomsnitt fyra timmar per dag. De som har uppfyllt arbets- och medlemsvillkoren för rätt till ersättning från en erkänd arbetslöshetskassa får i stället välja att arbeta på heltid. Arbetsvillkoret skall dock ha uppfyllts före anvisningen till arbete i ungdomslaget på annat sätt än genom sådant arbete.* Arbetsgivaren kan med stöd av kollektivavtal på egen bekostnad utsträcka den nu angivna arbetstiden, när den unge är underhållsskyldig gentemot annan eller det annars finns starka personliga skäl eller när det finns praktiska hinder mot avbrott i arbetet eller andra liknande skäl.

Nuvarande lydelse	*Regeringens förslag*
Ungdomar som avses i 1 § andra stycket får välja arbete på heltid eller kortare arbetstid.	Ungdomar som avses i 1 § andra stycket får välja arbete på heltid eller kortare arbetstid.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1984. 7 § i dess nya lydelse tillämpas även på ungdomar som dessförinnan har anvisats arbete i ungdomslag och då uppfyllde arbetsvillkoret.

9. beträffande *stöd till särskilda ungdomsprojekt* res. 10 (m)
att riksdagen bifaller propositionen i motsvarande del,
10. beträffande *avslag på förslaget till riktlinjer för ungdomsarbete i Örebro kommun* res. 11 (m)
att riksdagen avslår motion 1983/84: 2954 yrkande 16,
11. beträffande *försök med ungdomsarbete i fler kommuner än Örebro* res. 12 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1983/84: 2957 yrkande 7,
12. beträffande *försök med arbetslivspraktik i Västerås kommun*
att riksdagen avslår motion 1983/84: 2935,
13. beträffande *ungdomsarbete hos enskilda arbetsgivare vid försöksverksamheten i Örebro* res. 13 (c, fp)
att riksdagen avslår motion 1983/84: 2956 yrkande 19,
14. beträffande *försöksverksamhet med ungdomsarbete i Örebro i övrigt*
att riksdagen godkänner de i propositionen förordade riktlinjerna i den mån frågan inte behandlats i föregående moment,
15. beträffande *förbättring av arbetsförmedlingens service* res. 14 (m)
att riksdagen med bifall till propositionen avslår motion 1983/84: 2954 yrkande 4 i motsvarande del,
16. beträffande *projektanställning av byggnadsarbetare* res. 15 (m)
att riksdagen med bifall till propositionen avslår motion 1983/84: 2954 yrkande 4 i motsvarande del,
17. beträffande *översyn av bestämmelserna om flyttningsbidrag* res. 16 (m)
att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 2954 yrkande 4 i motsvarande del och 1983/84: 2956 yrkande 18 i motsvarande del, res. 17 (c)
18. beträffande *höjning av starthjälpen* res. 18 (c)
att riksdagen med bifall till propositionen avslår motion 1983/84: 2941 yrkande 4 i motsvarande del, res. 19 (vpk)
19. beträffande *särskilt stöd till s. k. nyckelpersoner*
att riksdagen med bifall till propositionen avslår motion 1983/84: 2941 yrkande 4 i motsvarande del,
20. beträffande *försöksverksamhet med särskilt bidrag till arbetsgivare för anställning av medflyttande* res. 20 (m)
att riksdagen med bifall till propositionen avslår motion 1983/84: 2954 yrkande 2,

21. beträffande *försöksverksamhet med sökanderesor för jugoslaviska medborgare* res. 21 (m)
att riksdagen med bifall till propositionen avslår motion 1983/84: 2954 yrkande 3,

22. att riksdagen med bifall till propositionen samt med avslag på motionerna 1983/84: 2941 yrkande 5 och 1983/84: 2954 yrkande 4 i motsvarande del – med tillägg till tidigare beslut[1] – under det på tionde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget *Arbetsmarknadsservice* för budgetåret 1984/85 anvisar ytterligare 162 000 000 kr., res. 22 (m) res. 23 (c)

23. beträffande *den framtida arbetsmarknadsutbildningen* res. 24 (m)
att riksdagen avslår motion 1983/84: 2954 yrkande 5,

24. beträffande *omfattningen av arbetsmarknadsutbildningen* . res. 25 (m)
att riksdagen med bifall till propositionen avslår motion 1983/84: 2954 yrkandena 6 och 8 i motsvarande del,

25. beträffande *utbildning inom dataområdet* res. 26 (m, c, fp)
att riksdagen med bifall till propositionen avslår motion 1983/84: 2941 yrkande 6,

26. beträffande *ändrade regler för arbetsmarknadsutbildningen* res. 27 (m)
att riksdagen med bifall till propositionen avslår motion 1983/84: 2954 yrkande 7,

27. att riksdagen med bifall till propositionen och med avslag på motion 1983/84: 2954 yrkande 8 i motsvarande del – med tillägg till tidigare beslut[2] – under det på tionde huvudtiteln upptagna reservationsanslaget *Arbetsmarknadsutbildning* för budgetåret 1984/85 anvisar ytterligare 225 000 000 kr., res. 28 (m)

28. beträffande *dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen* res. 29 (m)
att riksdagen med bifall till regeringens förslag samt med avslag på motionerna 1983/84: 2679 yrkande 1 och 1983/84: 2954 yrkande 9 antar det till propositionen fogade förslaget till lag om ändring i lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring, res. 30 (vpk)

29. beträffande *höjning av beloppet för kontant arbetsmarknadsstöd* res. 31 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1983/84: 2679 yrkandena 3 och 4,

30. beträffande *utbildningsbidrag till icke-försäkrade* res. 32 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 2401 yrkande 1 och 1983/84: 2679 yrkande 2,

31. beträffande *utbetalningar a konto av bidrag till arbetslöshetskassorna* res. 33 (m)
att riksdagen med avslag på motion 1983/84: 2954 yrkande 11 godkänner vad som förordats i propositionen i fråga om a-konto-utbetalningar av statsbidrag till de erkända arbetslöshetskassorna,

[1] AU 1983/84: 21, hemställan mom. 38.
[2] AU 1983/84: 21, hemställan mom. 52.

32. beträffande *höjning av arbetsmarknadsavgiften* res. 34 (m, c, fp)
att riksdagen med avslag på motionerna 1983/84: 2941 yrkande 7, 1983/84: 2954 yrkande 10 och 1983/84: 2956 yrkande 22 antar det till propositionen fogade förslaget till lag om ändring i lagen (1981: 691) om socialavgifter,

33. beträffande *ökad självrisk för medlemmar i arbetslöshetskassorna* res. 34 (m, c, fp)
att riksdagen avslår motion 1983/84: 2941 yrkande 8,

34. beträffande *skärpt beskattning av kapitalsektorn* res. 35 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1983/84: 2679 yrkande 6,

35. att riksdagen med bifall till propositionen samt med avslag på motion 1983/84: 2954 yrkande 12 – med tillägg till tidigare beslut[1] – under det på tionde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget *Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag* för budgetåret 1984/85 anvisar ytterligare 115 000 000 kr., res. 36 (m)

36. beträffande *tidigareläggning av offentliga investeringar* res. 37 (m)
att riksdagen avslår motion 1983/84: 2954 yrkande 13,

37. beträffande *beredskapsarbeten inom den kommunala sektorn* res. 38 (m)
att riksdagen med avslag på motionerna 1983/84: 2954 yrkande 14 i motsvarande del och 1983/84: 2956 yrkande 21 i motsvarande del bifaller regeringens förslag, res. 39 (fp)

38. beträffande *insatser för ungdomsföretagande i Malmöregionen* res. 40 (c)
att riksdagen avslår motion 1983/84: 2941 yrkande 9,

39. beträffande *ersättning för resor vid kombination av arbetsmarknadsutbildning och beredskapsarbete*
att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

40. beträffande *riktlinjer för bidrag till arbetslösa för att starta egen verksamhet* res. 41 (m) res. 42 (vpk)
att riksdagen med avslag på motionerna 1983/84: 2954 yrkande 15 i motsvarande del och 1983/84: 2957 yrkande 8 bifaller regeringens förslag,

41. beträffande *beskattning av bidrag till arbetslösa som startar egen rörelse*
att riksdagen antar följande lagförslag:

[1] AU 1983/84: 18, hemställan mom. 15.

Förslag till

Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370)

Härigenom föreskrivs att punkt 12 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen (1928: 370) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	Anvisningar till 32 §
12.[1] Sjukpenning enligt lagen (1962: 381) om allmän försäkring, lagen (1954: 243) om yrkesskadeförsäkring, lagen (1976: 380) om arbetsskadeförsäkring, lagen (1977: 265) om statligt personskadeskydd och lagen (1977: 267) om krigsskadeersättning till sjömän utgör skattepliktig intäkt av tjänst om sjukpenningen grundas på inkomst, som hänför sig till tjänst och för sig eller tillsammans med annan sjukpenninggrundande inkomst uppgår till 6000 kronor eller högre belopp för år. Till intäkt av tjänst hänföres under nämnda förutsättningar också ersättning enligt lagen (1956: 293) om ersättning åt smittbärare samt annan lag eller författning, som utgått annorledes än på grund av försäkring, som nyss sagts, till någon vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller på grund av militärtjänstgöring.	
Föräldrapenning och vårdbidrag enligt lagen om allmän försäkring utgör skattepliktig intäkt av tjänst, dock ej sådan del av vårdbidrag som utgör ersättning för merkostnader.	
Timstudiestöd, inkomstbidrag och vuxenstudiebidrag enligt studiestödslagen (1973: 349), utbildningsbidrag för doktorander och timersättning vid grundläggande utbildning för vuxna räknas som skattepliktig intäkt av tjänst.	
Dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa, kontant arbetsmarknadsstöd samt ersättning enligt 14 och 15 §§ lagen (1983: 1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare räknas som skattepliktig intäkt av tjänst.	Dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa, kontant arbetsmarknadsstöd, *statsbidrag motsvarande dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa eller kontant arbetsmarknadsstöd som lämnas till arbetslös som startar egen rörelse* samt ersättning enligt 14 och 15 §§ lagen (1983: 1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare räknas som skattepliktig intäkt av tjänst.
Dagpenning vid utbildning och tjänstgöring inom totalförsvaret räknas som skattepliktig intäkt av tjänst.	
Detsamma gäller dagpenning och stimulansbidrag, vilka enligt av regeringen eller av statlig myndighet meddelade bestämmelser utgå till deltagare i arbetsmarknadsutbildning samt med dem i fråga om sådana bidrag likställda.	

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1984 och tillämpas första gången vid 1985 års taxering.

[1] Senaste lydelse 1983: 1075.

42. beträffande *bidraget till arbetslösa i socialförsäkringshänseende* att riksdagen med anledning av motion 1983/84: 2954 yrkande 15 i motsvarande del godkänner vad utskottet anfört,
43. att riksdagen med bifall till regeringens förslag samt med avslag på motionerna 1983/84: 2954 yrkande 14 i motsvarande del och 1983/84: 2956 yrkande 21 i motsvarande del – med tillägg till tidigare beslut[1] – under det på tionde huvudtiteln uppförda reservationsanslaget *Sysselsättningsskapande åtgärder* för budgetåret 1984/85 anvisar ytterligare 94 000 000 kr., res. 43 (m) res. 44 (fp)
44. att riksdagen med bifall till regeringens förslag till *Bidrag till vissa affärsverksinvesteringar* för budgetåret 1984/85 under tionde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
45. att riksdagen med bifall till regeringens förslag samt med avslag på motion 1983/84: 2954 yrkande 19 till *Särskilda glesbygdsinsatser i skogslänen* för budgetåret 1984/85 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 25 000 000 kr. res. 45 (m)

Utskottet hemställer dessutom

att ärendet avgörs efter endast en bordläggning om betänkandet anmäls för bordläggning första gången den 1 juni 1984.

Stockholm den 25 maj 1984

På arbetsmarknadsutskottets vägnar
FRIDA BERGLUND

Närvarande: Frida Berglund (s), Alf Wennerfors (m), Erik Johansson (s), Karin Andersson (c), Anders Högmark (m), Karin Flodström (s), Arne Fransson (c), Lahja Exner (s), Gustav Persson (s), Sonja Rembo (m), Elver Jonsson (fp), Lars-Ove Hagberg (vpk), Ingrid Hemmingsson (m), Bo Nilsson (s) och Sven Lundberg (s).

Reservationer

1. Förutsättningar och riktlinjer för arbetsmarknadspolitiken (mom. 1)

Alf Wennerfors (m), Karin Andersson (c), Anders Högmark (m), Arne Fransson (c), Sonja Rembo (m), Elver Jonsson (fp) och Ingrid Hemmingsson (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar "När det" och på s. 17 slutar "för arbetsmarknadspolitiken" bort ha följande lydelse:

Regeringens misslyckande när det gäller sysselsättningspolitiken manifesteras i den höga arbetslösheten. I april i år uppgick antalet arbetslösa till 137 000, vilket är 15 000 fler än vid samma tidpunkt året innan. Samtidigt ökade under samma period antalet personer i arbetsmarknadspolitiska

[1] AU 1983/84: 21, hemställan mom. 82.

Rättelse: S. 49, efter mom. 45 Tillkommer: Utskottet hemställer – – – juni 1984.

åtgärder med 40 000. Arbetsmarknadsläget har alltså trots den internationella högkonjunkturen försämrats betydligt på ett år och är också avsevärt sämre än under den tid de icke-socialistiska partierna hade regeringsmakten. Resultatet av den förda regeringspolitiken står mot den bakgrunden i bjärt kontrast till de socialdemokratiska löftena före valet år 1982. Det nuvarande regeringspartiet framställde sig då som garant för en snabb förbättring av sysselsättningen. Verkligheten ger nu ett annat besked. Trots det förbättrade konjunkturläget var arbetslösheten under april i år enligt arbetskraftsundersökningarna de högsta som uppmätts för den månaden sedan dessa räkningar började.

Enligt utskottets mening bedriver den socialdemokratiska regeringen en politik som motverkar en positiv utveckling på arbetsmarknaden. I finansutskottets betänkande FiU 1983/84: 45 har de icke-socialistiska partiernas representanter närmare utvecklat hur den ekonomiska politiken bör utformas för att samhällsekonomisk balans skall uppnås och därmed en långsiktigt tryggad sysselsättning. Huvudpunkterna är följande:

- De offentliga utgifterna måste reduceras. Alternativet är en stramare finanspolitik i framtiden som måste få negativa effekter på sysselsättningen.
- Ytterligare skattehöjningar kan inte accepteras.
- De kollektiva löntagarfonderna måste avskaffas.
- Marknadsekonomin skall bevaras och stärkas, varvid åtgärder som förbättrar arbetsmarknadens och kapitalmarknadens funktionssätt bör prioriteras.

Den övergripande ekonomiska politiken bör kombineras med en näringspolitik särskilt inriktad på de mindre och medelstora företagen, en regionalpolitik som ger alla delar av landet möjlighet att utvecklas och en arbetsmarknadspolitik som bl. a. underlättar för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden. Att de små och medelstora företagen arbetar under goda förutsättningar är viktigt eftersom sysselsättning inom den privata sektorn främst uppkommer i dessa företag. Detta kräver emellertid en politik som karaktäriseras av generositet och inte av misstänksamhet gentemot företagsamheten.

En på ovan exemplifierat sätt utformad ekonomisk politik ger bättre förutsättningar för en positiv utveckling på arbetsmarknaden än den politik som nu förs. Vad utskottet anfört innebär att motionerna 2941, 2954 och 2956 tillgodoses i motsvarande delar och bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *förutsättningar och riktlinjer för arbetsmarknadspolitiken*

   att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84: 2941 yrkande 3, 1983/84: 2954 yrkande 1 i motsvarande del och 1983/84: 2956 yrkande 18 i motsvarande del samt med avslag på vad som anförts i proposition 1983/84: 150 bilaga 4 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Förutsättningar och riktlinjer för arbetsmarknadspolitiken (mom. 1 – motiveringen)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar "När det" och på s. 17 slutar "för arbetsmarknadspolitiken" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan, med anledning av vpk:s partimotion 2957, i och för sig instämma i den beskrivning av arbetsmarknadsläget som görs i motionerna 2941, 2954 och 2956 men vill i övrigt framhålla följande när det gäller förutsättningar och riktlinjer för arbetsmarknadspolitiken. Det finns en tydlig tendens att regeringen i sin ekonomiska politik är på väg bort från mål som full sysselsättning och rättvis inkomstfördelning. Huvudmålet för regeringen synes vara att öka lönsamheten för företagen vilket hittills inte gett några positiva sysselsättningseffekter men däremot ökat inkomstklyftorna mellan olika klasser i samhället. I stället måste en alternativ strategi för samhällelig förnyelse utformas som närmare utvecklas i finansutskottets betänkande FiU 1983/84: 45. Huvudpunkter är

- att bekämpa den långsiktiga tendensen till en växande reservarmé av arbetslösa,
- hindra en fortsatt försvagning av lönearbetarnas ställning,
- ge den tekniskt-vetenskapliga omvälvningen en demokratisk karaktär,
- försvara den offentliga verksamheten mot kapitalistisk privatisering.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2941, 2954 och 2956 i aktuella delar.

3. En aktivt arbetsskapande politik (mom. 2)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 17 som börjar "De slutsatser" och slutar "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i vpk:s partimotion 2957 är det hög tid att regeringen utarbetar en plan för produktionslivets framtida utveckling i vilken bör ingå ett nationellt industriprogram i samhällelig regi och en planmässig utbyggnad av den offentliga sektorn. Utskottet delar också den uppfattning som förs fram i motionen att de arbetsmarknadspolitiska medel som nu finns präglas alltför mycket av tjänstvillighet mot kapitalet och av provisorier. Arbetsmarknadspolitiken måste mera inriktas på att skapa bestående arbeten. Det gäller också att se till att arbetsmarknadsåtgärderna kan organiseras på flerårsbasis för att möjliggöra säkrare anställningsförhållanden och en bättre framförhållning. Det är också nödvändigt att förhindra att arbetsmarknadspolitiken nu utvecklas till en ny folkomflyttningspolitik. Politikens huvudinriktning måste vara att flytta arbetsplatser till de områden där de arbetande bor. En ökad folkomflyttning, med allt vad en sådan

kan betyda av kulturell och social rotlöshet eller skärpta ekonomiska problem för avfolkningskommuner, måste motverkas. Vid utvecklandet av det nationella industriprogram och vid en planmässig utbyggnad av den offentliga sektorn som förordats ovan bör därför regionalpolitiska hänsyn väga tungt.

Vad utskottet här anfört med bifall till motion 2957 i denna del bör regeringen underrättas om.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *en aktivt arbetsskapande politik*
   att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2957 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

4. Mätning av arbetslösheten (mom. 3)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Sonja Rembo och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att utskottets yttrande som på s. 17 börjar "Frågan hur" och på s. 18 slutar "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den uppfattning som förs fram i motion 2954 att talen för öppen arbetslöshet inte är ett bra mått när det gäller att beskriva de aktuella sysselsättningsproblemen. Lägets allvar framträder när man räknar in alla dem som står utanför den reguljära arbetsmarknaden. Och det är inte enbart de öppet arbetslösa utan också de som är i arbetsmarknadsutbildning, beredskapsarbete och i ungdomslag. I april uppgick de tillsammans till inemot 280000 eller 6,3% av arbetskraften. Som framhålls i motionen ger inte heller denna avgränsning en rättvisande bild av situationen. Både bland anställda inom Samhällsföretagsgruppen och bland de lönebidragsanställda finns många personer som fått sina arbeten snarare på grund av situationen på arbetsmarknaden än på grund av deras personligt relaterade handikapp. Även bland dem som är förtidspensionerade finns många som egentligen kan betraktas som arbetslösa. Ett sådant synsätt som bl. a. LO redovisat leder till att den egentliga arbetslösheten skulle uppgå till närmare 600000. Situationens allvar understryks dessutom av att de reguljära arbetstillfällena har minskat under de senaste åren. Utvecklingen i vår omvärld visar dessutom att länder med fri marknadsekonomi och en stor enskild sektor uppvisar en mera positiv utveckling på arbetsmarknaden.

Vad utskottet har anfört med bifall till motion 2954 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *mätning av arbetslösheten*
   att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2954 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

5. Inlåsningseffekter på arbetsmarknaden (mom. 4)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Sonja Rembo och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 18 börjar "Motion 2954" och på s. 19 slutar "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion 2954 att den nuvarande arbetsmarknadspolitiken får ökade och oacceptabla inlåsningseffekter. I takt med att de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna ökat har också det antalet personer som permanent befinner sig i sådana åtgärder ökat kraftigt. AMS möjligheter att effektivt bidra till den långsiktiga strukturomvandlingen blir mindre när verket tvingas engagera sig alltmer i reguljära sysselsättningsuppgifter. Den konstlade sysselsättningen har byggts ut. Här kan nämnas särskilda subventioner för fasta jobb inom den offentliga sektorn, flaskhalsutbildning, beredskapsarbeten i kombination med arbetsmarknadsutbildning, åtgärder för 16–17-åringar, ungdomslag och särskilda ungdomsprojekt.

En följd av de inlåsningseffekter som dessa åtgärder leder till är att arbetsmarknaden – både ur arbetssökandes och ur företagens synvinkel – nu fungerar allt sämre. Utskottet tillstyrker mot den här bakgrunden kravet i motion 2954 att en snabb utvärdering görs av effekterna av de omfattande arbetsmarknadspolitiska åtgärderna.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *inlåsningseffekter på arbetsmarknaden*
   att riksdagen med bifall till motion 1983/84:2954 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

6. Inlåsningseffekter på arbetsmarknaden (mom. 4 – motiveringen)

Karin Andersson (c), Arne Fransson (c) och Elver Jonsson (fp) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 18 börjar "Motion 2954" och på s. 19 slutar "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet menar för sin del att de i motion 2954 påtalade riskerna för inlåsningseffekter på arbetsmarknaden som en följd av nuvarande arbetsmarknadspolitiska medel är överdrivna. De inlåsningar som trots allt sker är enligt utskottets åsikt dock främst beroende av att den ekonomiska politik som f. n. förs missgynnar utvecklingen på arbetsmarknaden. Många arbetslösa tvingas härigenom över i arbetsmarknadspolitiska åtgärder under en för lång tid. Med den alternativa ekonomiska politik som utskottet förordat i det föregående skulle följa en bättre fungerande arbetsmarknad där risken för ovan nämnda effekter vore långt mindre. Motion 2954 behöver mot bakgrund av det anförda inte föranleda någon åtgärd i denna del.

7. "Terapikedjan för ungdomar" (mom. 5)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Sonja Rembo och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 20 som börjar "De synpunkter" och på s. 21 slutar "av m)" bort ha följande lydelse:

Ökningen av ungdomsarbetslösheten är en av huvudförklaringarna till den totalt sett stora arbetslösheten. Om ungdomar drabbades i samma utsträckning som den vuxna befolkningen skulle den totala arbetslösheten vara väsentligt lägre. Den faktiska ungdomsarbetslösheten är dessutom större än vad statistiken visar, eftersom gruppen ungdomar i sysselsättningsskapande åtgärder är mycket stor. Det är därtill en grupp som vuxit snabbt genom tillkomsten av ungdomslagen. Ungdomarna tar således en stor del av de arbetsmarknadspolitiska resurserna. Man är tyvärr inte beredd att angripa grundorsakerna till ungdomsarbetslösheten.

Utvecklingen efter socialdemokraternas regeringstillträde inger oro. På sätt som framhålls i motion 2954 skapar socialdemokraterna ett slags "terapikedja" för ungdomar i åldern 16–24 år. Ungdomarnas främsta egenskaper och fördelar framför andra grupper på arbetsmarknaden är nämligen deras tillgänglighet och rörlighet. Denna minskas avsevärt om allt fler unga människor befinner sig i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. "Terapikedjan" försvagar ungdomarnas position på arbetsmarknaden. Denna utveckling kan inte godtas.

Ungdomarnas situation på arbetsmarknaden måste i stället stärkas genom en politik som angriper grundproblemen:

- Bristerna i yrkesutbildningssystemet.
- Bristen på kontakt mellan skola och arbetsliv.
- Höga ungdomslöner i förhållande till den vuxna arbetskraften.
- Arbetsmarknadslagstiftningens favorisering av äldre arbetskraft och redan anställda.
- Bristen på kunskaper bland ungdomarna om arbetsmarknadens krav.

I den till AU 1983/84: 21 fogade reservationen 7 redovisas riktlinjer för att främja ungdomarnas situation på arbetsmarknaden. Dessa riktlinjer kompletteras i motion 916 av förslag om en särskild lönebidragsbaserad lärlingsutbildning för ungdomar med sociala problem eller påtagliga svårigheter att göra sig gällande på arbetsmarknaden. Riksdagen bör uttala sin anslutning till en sådan uppläggning av politiken och ge det anförda regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *"terapikedjan för ungdomar"*
   att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2954 yrkande 18 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

8. Sänkta arbetsgivaravgifter för ungdomar (mom. 6)

Elver Jonsson (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 21 som börjar "Ett liknande" och slutar "motion 2956" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen att ungdomarnas svårigheter att få fotfäste på arbetsmarknaden har ett samband med de höga ingångslönerna. Ett sätt att komma till rätta med det problemet är en samverkan mellan staten och arbetsmarknadens parter, varvid staten temporärt sänker arbetsgivaravgifterna mot att parterna förbinder sig att under samma period hålla ungdomslönerna nominellt oförändrade. Modellen innebär att ungdomarnas konkurrenskraft på arbetsmarknaden kan stärkas genom sänkningen av den relativa lönekostnaden för deras del. Regeringen bör få i uppdrag att närmare utforma ett system för sänkta lönekostnader för ungdomar enligt denna modell och återkomma till riksdagen med förslag härom.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *sänkta arbetsgivaravgifter för ungdomar*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2956 yrkande 20 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

9. Rätt till arbete på full tid för alla ungdomar i ungdomslag (mom. 7)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 22 som börjar "Utskottet tillstyrker" och slutar "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Verksamheten med ungdomslag visar att det går att få fram arbetstillfällen för ungdom. Skall reformen utvecklas i positiv riktning och få verklig betydelse för de arbetslösa ungdomarna förutsätts dock att dessa har ett nytt arbete att övergå till när anställningen i ungdomslag upphör. Ett annat problem med ungdomslagen som måste lösas är att ersätta det nuvarande halvtidsarbetet för flertalet ungdomar med arbete på heltid för alla deltagande ungdomar. I många fall kan det vara lämpligt att arbetet varvas med utbildningsinslag som stärker ungdomarnas framtidsmöjligheter. Det bör uppdras åt regeringen att utarbeta förslag om en på detta sätt utbyggd verksamhet med ungdomslag. Förslagen bör läggas fram i höst i samband med redovisningen av den av riksdagen begärda utvärderingen av verksamheten.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *rätt till arbete på full tid för alla ungdomar i ungdomslag*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2957 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

10. Stöd till särskilda ungdomsprojekt (mom. 9 — motiveringen)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Sonja Rembo och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 25 som börjar "Bidragsverksamheten har" och slutar "följande framställningen" bort ha följande lydelse:

Bidragsverksamheten har till syfte att stödja dels kommunala ungdomsprojekt, dels idéer och uppslag från ungdomarna själva för att lösa sysselsättningsproblemen. Bl. a. är det fråga om stöd till olika former av ungdomsföretagande. Utskottet delar regeringens mening att det bör finnas möjlighet att ge fortsatt stöd till denna typ av insatser. Det belopp regeringen föreslår, 7 milj. kr., är lämpligt avvägt. Det är emellertid obehövligt att anvisa särskilda medel härför. Beloppet bör kunna ställas till förfogande genom omdisponering av medel från andra poster under anslaget.

11. Avslag på förslaget till riktlinjer för ungdomsarbete i Örebro kommun (mom. 10)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Sonja Rembo och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 26 som börjar "Försök med" och slutar "avstyrks således" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående bestämt motsatt sig en fortsatt utveckling av åtgärderna för ungdomar enligt socialdemokratisk modell. Försöksverksamheten i Örebro kan utskottet inte tillstyrka. Regeringens förslag avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *avslag på förslaget till riktlinjer för ungdomsarbete i Örebro kommun*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2954 yrkande 16 avslår regeringens begäran om godkännande av de i propositionen förordade riktlinjerna angående försöksverksamhet med ungdomsarbete i Örebro kommun.

12. Försök med ungdomsarbete i fler kommuner än Örebro m. m. (mom. 11 och 12)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 27 som börjar "Försöksverksamheten i" och slutar "och utbildning" bort ha följande lydelse:

För att man skall kunna få ett bättre underlag för att bedöma effekterna av ungdomsarbetet bör försöksverksamheten inte begränsas till Örebro utan bedrivas i fler kommuner, bland dem Västerås. Därigenom kan det bli

möjligt att se hur ungdomsarbetet fungerar i kommuner med olika struktur på näringsliv och sysselsättning. Det kan också vara av värde att pröva olika sätt att lägga upp verksamheten med ungdomsarbetet. Utskottet biträder alltså förslagen i vpk-motionen 2957 och motion 2935 av Ingrid Hemmingsson m. fl. (s).

dels att utskottets hemställan under 11 och 12 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *försök med ungdomsarbete i fler kommuner än Örebro*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2957 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
12. beträffande *försök med arbetslivspraktik i Västerås kommun*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2935 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

13. Ungdomsarbete hos enskilda arbetsgivare vid försöksverksamheten i Örebro (mom. 13)

Karin Andersson (c), Arne Fransson (c) och Elver Jonsson (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 27 som börjar "Vad nu" och slutar i "i folkpartimotionen" bort ha följande lydelse:

Verksamheten med ungdomslag för 18–19-åringar har medgivits omfatta även enskilda arbetsplatser. Motiven härför har varit att göra det lättare för kommunerna att få fram tillräckligt med platser men framför allt att bredda platsutbudet så att man så långt som möjligt kan anvisa arbetsuppgifter som passar ungdomarnas intresse- och yrkesinriktning. Uppenbarligen måste det komma att föreligga ett motsvarande behov av ett varierat platsutbud i försöksverksamheten i Örebro. Därför biträder utskottet förslaget att även platser hos enskilda arbetsgivare skall få utnyttjas i denna försöksverksamhet.

dels att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *ungdomsarbete hos enskilda arbetsgivare vid försöksverksamheten i Örebro*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2956 yrkande 19 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

14. Förbättring av arbetsförmedlingens service (mom. 15)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Sonja Rembo och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 28 som börjar "Utskottet ser" och slutar "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill först understryka betydelsen av att arbetsförmedlingen

effektiveras och att dess monopolställning upphävs. Det är emellertid positivt att arbetsförmedlingen utnyttjar ny teknik och nya metoder, men detta bör kunna ske inom ramen för tillgängliga resurser.

dels att utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

15. beträffande *förbättring av arbetsförmedlingens service*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2954 yrkande 4 i motsvarande del avslår propositionen i motsvarande del.

15. Projektanställning av byggnadsarbetare (mom. 16)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Sonja Rembo och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 28 som börjar "Utskottet, som" och slutar "del avstyrks" bort ha följande lydelse:

Vad beträffar projektanställning av arbetslösa byggnadsarbetare anser utskottet, som också framhålls i motion 2954 av Alf Wennerfors m. fl. (m), att sociala aktiviteter som det här är fråga om i första hand bör ordnas på frivillig bas. Om en sådan verksamhet över huvud taget skall få offentliga anslag bör detta ske med kommunala medel.

dels att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

16. beträffande *projektanställning av byggnadsarbetare*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2954 yrkande 4 i motsvarande del avslår propositionen i motsvarande del.

16. Översyn av bestämmelserna om flyttningsbidrag (mom. 17)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Sonja Rembo och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 29 som börjar "När det" och slutar "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser mot bakgrund av de förändringar i flyttningsbidragens utformning och fortsatta utbyggnad som föreslås i propositionen att det finns skäl att ifrågasätta det nuvarande bidragssystemets faktiska effekter på rörligheten. Utskottet anser därför att regeringen bör göra en utvärdering av flyttningsstödets betydelse i det avseendet. Med bifall till motion 2954 i aktuell del bör ges regeringen till känna vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

17. beträffande *översyn av bestämmelserna om flyttningsbidrag*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2954 yrkande 4 i motsvarande del samt med avslag på motion 1983/84: 2956 yrkande 18 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

17. Översyn av bestämmelserna om flyttningsbidrag (mom. 17 — motiveringen)

Karin Andersson (c) och Arne Fransson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 29 som börjar "När det" och slutar "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i partimotion 2941 av centerpartiet kan regeringens förslag om höjning av starthjälpen som behandlas senare inte ses på annat sätt än att syftet härmed är att öka den geografiska rörligheten och därmed rasera den regionalpolitik som bedrevs fram till valet hösten 1982. Emellertid anser utskottet att någon översyn av flyttningsbidragen med den inriktning som föreslås i motion 2954 av Alf Wennerfors m. fl. (m) i aktuell del inte är nödvändig, varför motionsyrkandet avstyrks.

18. Höjning av starthjälpen m. m. (mom. 18 och 19)

Karin Andersson (c) och Arne Fransson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 30 som börjar "Som utskottet" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att regeringens förslag till höjning av starthjälpen syftar till att öka den geografiska rörligheten och att detta är ett av flera exempel på hur den aktiva regionalpolitik som bedrevs fram till valet 1982 nu förbytts i sin motsats. De grundläggande balansproblemen i vår ekonomi kan inte lösas om inte produktionsförutsättningar i form av bl. a. mänskligt kunnande, råvaror och andra naturtillgångar och samhällsinvesteringar tas till vara i alla delar av landet. En effektiv politik måste därför vara inriktad på att skapa jobb i orter och regioner där arbetslösheten är som störst. Utskottet kan vidare inte acceptera en återgång till den flyttningspolitik som regeringens förslag nu innebär. En sådan politik innebär risker för att befolkningskoncentrationen till storstadsregionerna tar ny fart med drastiska befolkningsminskningar i många glesbygdskommuner som följd. Detta medför utarmning av glesbygderna men förorsakar också stora problem i storstäderna. Utskottet avvisar därför förslaget om höjd starthjälp för flerpersonshushåll. Förslaget om höjning av starthjälpen för s. k. nyckelpersoner avstyrks också av utskottet. Ett företag som rekryterar sådana personer är självfallet också berett att betala deras flyttningskostnader.

dels att utskottets hemställan under 18 och 19 bort ha följande lydelse:

18. beträffande *höjning av starthjälpen*
    att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2941 yrkande 4 i motsvarande del avslår propositionen i motsvarande del.
19. beträffande *särskilt stöd till s. k. nyckelpersoner*
    att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2941 yrkande 4 i motsvarande del avslår propositionen i motsvarande del.

19. Höjning av starthjälpen m. m. (mom. 18 och 19 — motiveringen)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 30 som börjar "Som utskottet" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar inte uppfattningen att syftet med flyttningsbidragen är att stimulera till ökad rörlighet. Emellertid understödjer regeringens ekonomiska politik kapitalets strukturomvandling. Härigenom kommer flyttningsbidragen att bli ett rörlighetsstimulerande medel. Det är visserligen bra för människor som tvingas flytta av arbetsmarknadsskäl att de kan få ett förbättrat flyttningsbidrag som regeringen nu föreslår men huvudinriktningen måste ändå vara att flytta arbetsplatser till de områden där de arbetande bor. Problemen för avfolkningskommunerna kan härigenom motverkas. Med hänvisning till dem som trots allt tvingas flytta tillstyrker utskottet regeringens förslag om höjd starthjälp för flerpersonshushåll och för s. k. nyckelpersoner och avstyrker motion 2941 i denna del.

20. Försöksverksamhet med särskilt bidrag till arbetsgivare för anställning av medflyttande (mom. 20)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Sonja Rembo och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 31 som börjar "Utskottet anser" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan inte acceptera regeringens förslag när det gäller ett särskilt lönebidrag för anställning av medflyttande eftersom det riskerar att snedvrida konkurrensen på de lokala arbetsmarknaderna och missgynna dem som redan bor på orten. Problemet för medflyttande bör enligt utskottets mening huvudsakligen underlättas genom åtgärder inom skatte- och familjepolitiken.

Utskottet vill vidare peka på ett särskilt problem som kan uppstå bland anställda i den offentliga sektorn, där det ofta finns formaliserade regler för tillsättning av tjänster. Dessa regler ger ofta ett försteg för anställda inom den egna kommunen eller landstinget i förhållande till mer kvalificerade personer som tjänstgjort i en annan kommun. Detta menar utskottet försvårar på ett olyckligt sätt rörligheten på arbetsmarknaden. Utskottet anser emellertid att detta problem i första hand bör kunna lösas av arbetsmarknadens parter.

Regeringen bör underrättas om vad utskottet här anfört med bifall till motion 2954 i aktuell del.

dels att utskottets hemställan under 20 bort ha följande lydelse:

20. beträffande *försöksverksamhet med särskilt bidrag till arbetsgivare för anställning av medflyttande*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2954 yrkande 2 samt med avslag på propositionen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

21. Försöksverksamhet med sökanderesor för jugoslaviska medborgare (mom. 21)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Sonja Rembo och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 31 som börjar "Utskottet konstaterar" och slutar "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser inte att regeringen har presenterat några bärande argument för denna nya typ av bidrag som sökanderesor för jugoslaviska medborgare utgör. Regeringens förslag bör avslås.

dels att utskottets hemställan under 21 bort ha följande lydelse:

21. beträffande *försöksverksamhet med sökanderesor för jugoslaviska medborgare*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2954 yrkande 3 avslår propositionen i motsvarande del.

22. Medelsanvisning till Arbetsmarknadsservice (mom. 22)

Under förutsättning av bifall till reservation 20

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Sonja Rembo och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 31 som börjar "Utskottet har" och slutar "regeringens förslag" bort ha följande lydelse:

Regeringen har utöver vad riksdagen tidigare i vår beslutat om föreslagit en ytterligare medelsanvisning under anslaget Arbetsmarknadsservice om 162 milj. kr. Utskottet har i det föregående förordat förslag i motion 2954 av Alf Wennerfors m. fl. (m) som innebär att ytterligare medel för arbetsförmedlingens service och särskilt bidrag till arbetsgivare för anställning av medflyttande inte bifalls på sätt regeringen föreslagit. Detta innebär att anslaget kan sänkas med 35 milj. kr. till 127 milj. kr. Med det anförda avstyrker också utskottet yrkandet i centerpartiets partimotion 2941 om ett med 127 milj. kr. sänkt anslag. Sänkningen motiveras i motionen av att motionärerna motsätter sig höjningen av starthjälpen för både flerpersonshushåll och s. k. nyckelpersoner.

dels att utskottets hemställan under 22 bort ha följande lydelse:

22. att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2954 yrkande 4 i motsvarande del samt med avslag på propositionen och motion 1983/84: 2941 yrkande 5 – med tillägg till tidigare beslut – under förslagsanslaget *Arbetsmarknadsservice* för budgetåret 1984/85 anvisar ytterligare 127 000 000 kr.

23. Medelsanvisning till Arbetsmarknadsservice (mom. 22)

Under förutsättning av bifall till reservation 18

Karin Andersson (c) och Arne Fransson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 31 som börjar "Utskottet har" och slutar "regeringens förslag" bort ha följande lydelse:

Riksdagen har tidigare i vår beslutat om medel till Arbetsmarknadsservice. Regeringen har nu utöver detta begärt ytterligare 162 milj. kr. Utskottet har i det föregående förordat förslag i partimotion 2941 av centerpartiet att inte höja starthjälpen för flerpersonshushåll och s. k. nyckelpersoner. Detta innebär att anslaget kan sänkas med 127 milj. kr. till 35 milj. kr. Med det anförda avstyrker också utskottet yrkanden i motion 2954 av Alf Wennerfors m. fl. (m) om ett med 35 milj. kr. sänkt anslag, vilket enligt motionärerna motiveras av att ytterligare medel för arbetsförmedlingens service och särskilt bidrag till arbetsgivare för anställning av medflyttande inte bör bifallas.

dels att utskottets hemställan under 22 bort ha följande lydelse:

22. att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2941 yrkande 5 samt med avslag på propositionen och motion 1983/84: 2954 yrkande 4 i motsvarande del – med tillägg till tidigare beslut – under förslagsanslaget *Arbetsmarknadsservice* för budgetåret 1984/85 anvisar ytterligare 35 000 000 kr.

24. Den framtida arbetsmarknadsutbildningen (mom. 23)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Sonja Rembo och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 32 som börjar "Utskottet har" och slutar "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att utbildningens betydelse för arbetsmarknadens möjligheter att fungera ökar och att detta förhållande kan väntas bli förstärkt i framtiden. Detta aktualiserar frågan om arbetsmarknadsutbildningens framtida roll och former. Ansvaret för fort- och vidareutbildningen bör enligt utskottets mening primärt åvila de enskilda individerna och arbetsgivarna men även statsmakterna har ett intresse av att förutsättningar skapas

så att arbetsgivare och arbetstagare stimuleras till att investera i utbildning. Ur arbetsmarknadsutbildningens synvinkel ställer detta krav på att dess organisation blir väsentligt effektivare och mer marknadsanpassad. Den organisation utskottet förordar finns närmare utvecklad i motion 1983/84: 916 av Alf Wennerfors m. fl. (m) från den allmänna motionstiden. Med bifall till motion 2954 i aktuell del bör vad utskottet anfört ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 23 bort ha följande lydelse:

23. beträffande *den framtida arbetsmarknadsutbildningen* att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2954 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

25. Omfattningen av arbetsmarknadsutbildningen (mom. 24)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Sonja Rembo och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 32 börjar "Utskottet gör" och på s. 33 slutar "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att den nu pågående konjunkturuppgången innebär att arbetsmarknadsutbildningen påverkas i två avseenden. Det ena är att den förväntade sysselsättningsökningen borde minska det totala behovet av arbetsmarknadsutbildning. Det andra är att behovet av s. k. flaskhalsutbildning ökar. Regeringen har nu föreslagit ytterligare medel – utöver vad som anslagits med anledning av budgetpropositionen – för arbetsmarknadsutbildning. Utskottet kan inte finna mot bakgrund av vad som anförts att det f. n. finns behov av ytterligare medel. De av riksdagen tidigare i vår anvisade medlen bör vara tillräckliga om de utnyttjas effektivt.

Utskottet anser vidare att arbetsmarknadsutbildningen primärt bör inriktas på att minska bristen på yrkeskunnig personal och ske i nära samverkan med näringslivet. För att utbildningsplatserna skall kunna ställas till förfogande så snart som möjligt kan det vara lämpligt att dessa köps hos företag eller andra utbildningsanordnare. När det gäller utbildning inom dataområdet anser utskottet att det visserligen är mycket väsentligt att kunskaperna om dataanvändning ökar i landet men att dessa ökande krav måste tillgodoses inom ramen för arbetsmarknadsutbildningens långsiktiga verksamhet och inriktas på arbetslösa. Vidare anser utskottet att ifall datautbildning skulle krävas för fullgörandet av nya arbetsuppgifter bör det vara ett gemensamt intresse för arbetsgivare och arbetstagare att utan stöd av allmänna medel tillse att en sådan utbildning kommer till stånd.

Med bifall till motion 2954 i aktuell del bör vad utskottet nu anfört ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 24 bort ha följande lydelse:

24. beträffande *omfattningen av arbetsmarknadsutbildningen*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2954 yrkandena 6 och 8 i motsvarande del samt med avslag på propositionen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

26. Utbildning inom dataområdet (mom. 25)

Alf Wennerfors (m), Karin Andersson (c), Anders Högmark (m), Arne Fransson (c), Sonja Rembo (m), Elver Jonsson (fp) och Ingrid Hemmingsson (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 33 som börjar "Utskottet förutsätter" och slutar "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att i den mån de särskilda studiekurserna på dataområdet ordnas i samarbete mellan arbetsmarknadsutbildningen och något studieförbund så skall samtliga studieförbund kunna komma i fråga ifall en för arbetsmarknadsverket godtagbar kurs kan anordnas. Vad utskottet här anfört med anledning av motion 2941 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 25 bort ha följande lydelse:

25. beträffande *utbildning inom dataområdet*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2941 yrkande 6 och med anledning av propositionen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

27. Ändrade regler för arbetsmarknadsutbildningen (mom. 26)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Sonja Rembo och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 33 som börjar "Utskottet konstaterar" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det i många fall kan vara väsentligt för arbetslösa med högskoleutbildning att komplettera och uppdatera sina tidigare studier. Speciellt gäller detta på de tekniska och naturvetenskapliga områdena där utvecklingen går mycket snabbt och en person med en några år gammal högskoleexamen kan för att bli attraktiv på arbetsmarknaden ha behov av att inhämta kunskaper om t.ex. ny teknik. Samtidigt är det emellertid enligt utskottets mening väsentligt att det inte skapas två kategorier högskolestuderande, en som får arbetsmarknadspolitiska bidrag och en som tvingas finansiera sina studier med normala studielån. Det är därför enligt utskottets mening inte rimligt att arbetsmarknadsutbildning skall kunna ske inom ramen för det reguljära kursutbudet vid högskolorna och det är svårt att förstå regeringens avsikt med förslaget. Därför bör regeringens

förslag avvisas nu, och regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med ett mera preciserat förslag.

Det anförda innebär att utskottet bifaller motion 2954 i aktuell del, och regeringen bör ges till känna vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 26 bort ha följande lydelse:

26. beträffande *ändrade regler för arbetsmarknadsutbildningen* att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2954 yrkande 7 samt med avslag på propositionen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

28. Medelsanvisning till Arbetsmarknadsutbildning (mom. 27)

Under förutsättning av bifall till reservation 25

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Sonja Rembo och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 33 som börjar "Utskottet har" och slutar "detta regeringsförslag" bort ha följande lydelse:

Regeringen har, utöver vad riksdagen tidigare i vår beslutat om, föreslagit att ytterligare medel anvisas under anslaget Arbetsmarknadsutbildning om 225 milj. kr. Utskottet har i det föregående förordat förslag i motion 2954 av Alf Wennerfors m. fl. (m) som innebär avslag på regeringens förslag om ytterligare medel till Arbetsmarknadsutbildning.

dels att utskottets hemställan under 27 bort ha följande lydelse:

27. att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2954 yrkande 8 i motsvarande del avslår regeringens förslag om ytterligare medel till *Arbetsmarknadsutbildning* för budgetåret 1984/85.

29. Dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen (mom. 28)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Sonja Rembo och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 34 som börjar "Utskottet anser" och slutar "om arbetslöshetsförsäkring" bort ha följande lydelse:

När dagpenningens högsta belopp den 1 januari 1983 fastställdes till 280 kr. innebar det att beloppet höjdes med 70 kr. jämfört med ersättningsnivån i slutet av juni 1982. Under loppet av ett halvår räknades dagpenningen alltså upp med 33 %. Med erinran om denna kraftiga uppräkning bör det nu av statsfinansiella skäl anstå med en ny höjning av dagpenningen. En sådan höjning bör f. ö. kopplas med en finansiering av annat slag än den regeringen föreslagit. Regeringens förslag beträffande dagpenningbeloppet avstyrks sålunda liksom vpk-yrkandet i motion 2679 om ännu högre belopp.

dels att utskottets hemställan under 28 bort ha följande lydelse:

28. beträffande *dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2954 yrkande 9 avslår *dels* det till propositionen fogade förslaget till lag om ändring i lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring, *dels* motion 1983/84: 2679 yrkande 1.

30. Dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen (mom. 28)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 34 som börjar "Utskottet anser" och slutar "om arbetslöshetsförsäkring" bort ha följande lydelse:

Regeringen föreslår att dagpenningens högsta belopp höjs från 280 till 300 kr. Det bör erinras om att bakom detta förslag ligger en gemensam framställning från LO, TCO och Arbetslöshetskassornas samorganisation. I denna begärs att dagpenningen skall höjas till 340 kr. Statsmakterna har tidigare alltid sökt tillmötesgå löntagarnas önskemål beträffande nivån på ersättningarna vid arbetslöshet. Denna tradition bröts under de borgerliga regeringsåren under stark kritik från bl. a. socialdemokratiskt håll. Mot denna bakgrund är det beklagligt att den nuvarande regeringen inte funnit anledning att återgå till den tidigare ordningen. I det läget måste det bli riksdagens sak att tillse att de välgrundade kraven från löntagarna och deras företrädare beträffande omreglering av dagpenningbeloppet tillgodoses.

I enlighet med det sagda och med tillstyrkan av förslaget i motion 2679 från vänsterpartiet kommunisterna bör dagpenningen från den 1 juli höjas till 340 kr. Samtidigt bör det lägsta dagpenningbeloppet höjas till 170 kr. bl. a. som en anpassning till förslagen i det följande beträffande det kontanta arbetsmarknadsstödet. I hemställan läggs fram förslag till ny utformning av 17 § lagen om arbetslöshetsförsäkring.

Av de ovan redovisade ställningstagandena följer att yrkandet i motion 2954 om oförändrad dagpenning avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 28 bort ha följande lydelse:

28. beträffande *dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2679 yrkande 1 och med anledning av regeringens förslag samt med avslag på motion 1983/84: 2954 yrkande 9 antar 17 § i det genom propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring i följande som *Reservantens förslag* betecknade lydelse:

Regeringens förslag	*Reservantens förslag*
17 §	
Dagpenning utges med lägst *110* och högst *300* kronor om inte annat följer av denna lag. Arbetslöshetskassan beslutar om dagpenningens storlek.	Dagpenning utges med lägst *170* och högst *340* kronor om inte annat följer av denna lag. Arbetslöshetskassan beslutar om dagpenningens storlek.

31. Höjning av beloppet för kontant arbetsmarknadsstöd (mom. 29)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 34 börjar "KAS har" och på s. 35 slutar "motion 2679" bort ha följande lydelse:

Det kontanta arbetsmarknadsstödet, KAS, avses ge ekonomisk grundtrygghet åt arbetslösa utan rätt till ersättning från arbetslöshetskassa. Även om man tar hänsyn till att syftet är begränsat till att lämna ett ekonomiskt stöd på en miniminivå får ändå konstateras att nuvarande belopp, 100 kr. per dag, är orimligt lågt ur försörjningssynpunkt. Dessutom har klyftan mellan denna ersättning och ersättningen från arbetslöshetskassorna fortsatt att vidgas.

KAS bör från dessa utgångspunkter räknas upp väsentligt och samtidigt anknytas till de förändringar som görs av dagpenningen i arbetslöshetsförsäkringen. Vänsterpartiet kommunisterna har föreslagit att KAS skall utgå med hälften av högsta dagpenning inom försäkringen. I dagsläget skulle det innebära att KAS höjs från 100 till 140 kr. och från den 1 juli – vid bifall till förslaget om att höja dagpenningen till 340 kr. – med ytterligare 30 kr. till 170 kr. Den modell vpk föreslår är lämplig och bör genomföras. I hemställan läggs fram erforderligt förslag till lagändring.

dels att utskottets hemställan under 29 bort ha följande lydelse:

29. beträffande *höjning av beloppet för kontant arbetsmarknadsstöd* att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2679 yrkandena 3 och 4 antar följande förslag till lag om ändring i lagen (1973: 371) om kontant arbetsmarknadsstöd:

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1973: 371) om kontant arbetsmarknadsstöd

Härigenom föreskrivs att 18 § lagen (1973: 371) om kontant arbetsmarknadsstöd skall ha nedan angivna lydelse:

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	18 §
Kontant arbetsmarknadsstöd utges med *100 kronor per dag.*	Kontant arbetsmarknadsstöd utges med *belopp som utgör hälften av högsta dagpenning enligt lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring.*

Till den – – – fastställd omräkningstabell.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1984.

32. Utbildningsbidrag till icke-försäkrade (mom. 30)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 35 som börjar "Det aktuella" och slutar "avstyrker motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

Utbildningsbidraget för de icke-försäkrade deltagarna i arbetsmarknadsutbildningen har under flera år varit oförändrat. Jämfört med de försäkrade kurskamraterna har dessa deltagare fått sin ekonomiska situation kraftigt försämrad. Efter bidragshöjningen som skedde på sommaren 1979 kunde de försäkrade deltagarna få bidrag med 205 kr. per dag, de icke-försäkrade med 165 kr., en skillnad med 40 kr. per dag. Vid bifall till regeringens förslag skulle skillnaden bli (300–185) 115 kr. per dag. Redan denna skillnad i förmånshänseende är oacceptabelt stor. Oavsett den nivå som kommer att gälla för dagpenningen från arbetslöshetskassorna från den 1 juli bör utbildningsbidraget för de AMU-elever det här gäller höjas till 240 kr. per dag. Detta överensstämmer med förslagen i motionerna 2401 och 2679, som alltså tillstyrks av utskottet i dessa delar.

dels att utskottets hemställan under 30 bort ha följande lydelse:

30. beträffande *utbildningsbidrag till icke-försäkrade*
att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84: 2401 yrkande 1 och 1983/84: 2679 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

33. Utbetalningar a konto av bidrag till arbetslöshetskassorna (mom. 31)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Sonja Rembo och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 35 som börjar "På skäl" och slutar "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Skäl saknas att på detta sätt förstärka arbetslöshetskassornas ekonomi och i motsvarande mån öka statens kostnader för bidragen till kassorna. Om dessa får tillfälliga likviditetsproblem bör problemen i förekommande fall liksom i annan ekonomisk verksamhet kunna lösas genom upplåning. Såsom yrkas i motion 2954 bör sålunda föreliggande regeringsförslag avslås av riksdagen.

dels att utskottets hemställan under 31 bort ha följande lydelse:

31. beträffande *utbetalningar a konto av bidrag till arbetslöshetskassorna*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2954 yrkande 11 avslår regeringens begäran om godkännande av vad som anförts i propositionen i fråga om a konto-utbetalningar av statsbidrag till de erkända arbetslöshetskassorna.

34. Höjning av arbetsmarknadsavgiften m. m. (mom. 32 och 33)

Alf Wennerfors (m), Karin Andersson (c), Anders Högmark (m), Arne Fransson (c), Sonja Rembo (m), Elver Jonsson (fp) och Ingrid Hemmingsson (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 36 som börjar "Utskottet har" och slutar "motion 2941" bort ha följande lydelse:

I en situation där de träffade avtalsuppgörelserna gett alltför stora ökningar av lönekostnaderna är det en felaktig politik att driva upp dessa kostnader ytterligare genom nya pålagor via arbetsgivaravgifterna. Intäkterna av arbetsmarknadsavgiften kommer även vid ett oförändrat uttag att automatiskt öka kraftigt när resultaten av uppgörelserna fullt ut har slagit igenom under återstoden av detta år och under loppet av nästa år.

Behövs intäktsförstärkningar härutöver bör andra finansieringsvägar väljas. I motion 2941 har föreslagits en ökad självrisk för arbetslöshetskassornas medlemmar. Dessa behöver nu endast stå för 5 % av utgifterna för arbetslöshetsersättningarna. Det har i andra sammanhang, senast i reservation 5 till AU 1983/84: 18, uttalats att det vore en rimlig fördelning att staten tar 80 % och medlemmarna 20 % av kostnaderna. Detta skulle innebära en fördelning som ansågs godtagbar vid 1970-talets mitt. Den skulle leda till mycket måttliga avgiftshöjningar för kassamedlemmarna och ändå ge betydande statsfinansiella effekter. Riksdagen bör i detta sammanhang med avslag på förslaget om höjd arbetsmarknadsavgift uttala sin anslutning till vad som anförts om kostnadsfördelningen och ge detta regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 32 och 33 bort ha följande lydelse:

32. beträffande *höjning av arbetsmarknadsavgiften*
att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84: 2941 yrkande 7,

1983/84: 2954 yrkande 10 och 1983/84: 2956 yrkande 22 avslår det till propositionen fogade förslaget till lag om ändring i lagen (1981: 691) om socialavgifter,

33. beträffande *ökad självrisk för medlemmar i arbetslöshetskassorna*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2941 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

35. Skärpt beskattning av kapitalsektorn (mom. 34)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 36 som börjar "Vänsterpartiet kommunisterna" och slutar "utan avstyrks" bort ha följande lydelse:

De förbättringar av ersättningarna vid arbetslöshet och av utbildningsbidragen som föreslagits i det föregående bör finansieras genom en skärpt beskattning av kapitalsektorn. Regeringen bör närmare överväga denna väg att täcka reformkostnaderna och snabbt återkomma till riksdagen med förslag i ämnet.

dels att utskottets hemställan under 34 bort ha följande lydelse:

34. beträffande *skärpt beskattning av kapitalsektorn*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2679 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

36. Anslag till Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag (mom. 35)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Sonja Rembo och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 37 som börjar "Utskottet har" och slutar "begärda beloppet" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående avstyrkt att arbetsmarknadsutbildningen, såsom regeringen föreslagit, skall få en ökad volym. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet att förevarande anslag räknas upp för att täcka de ökade utgifterna för utbildningsbidrag som skulle bli följden av den nämnda ökningen av utbildningens volym.

dels att utskottets hemställan under 35 bort ha följande lydelse:

35. att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2954 yrkande 12 avslår regeringens förslag om anvisning av ytterligare medel till *Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag* för budgetåret 1984/85.

37. Tidigareläggning av offentliga investeringar (mom. 36)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Sonja Rembo och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 38 börjar "Utskottet vill" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill inledningsvis uttrycka sin oro över att regeringen trots högkonjunktur och väntade kraftiga ökningar i industriinvesteringarna ändå anser sig tvingad att tidigarelägga offentliga investeringar i den omfattning som nu beslutats. Som framhålls i motion 2954 av Alf Wennerfors m. fl. (m) tyder detta på en insikt om att man misslyckats med att klara löftet om en växande byggarbetsmarknad. Det är samtidigt illavarslande att regeringen inte är beredd att ta itu med omstruktureringen av den överdimensionerade byggnadsapparaten.

De beslutade investeringarna är enligt utskottets mening inte försvarbara i det statsfinansiella läge som nu råder. Målsättningen måste vara att hålla tillbaka tillväxten inom den offentliga sektorn till förmån för en nödvändig tillväxt inom näringslivet. Utskottet ställer sig i detta läge bakom förslaget i motion 2954 att de kommande tidigareläggningarna av investeringar endast får ske inom områden som inte medför några ytterligare ökade driftkostnader inom den offentliga sektorn.

Utskottet vill också peka på det förhållandet att en växande andel av de offentliga investeringarna styrs av sysselsättningsmässiga hänsyn. AMS inflytande har därmed ökat samtidigt som de myndigheter och verk som har ansvaret för den långsiktiga planeringen och styrningen av sina resp. verksamheter i motsvarande grad har förlorat möjligheten till påverkan. Som följd härav har en geografisk och strukturell snedvridning av infrastruktur och offentlig service kunnat konstateras. Utskottet delar mot denna bakgrund den uppfattning som förs fram i motion 2954 att det nu finns skäl att ifrågasätta om den nuvarande handläggnings- och beslutsordningen är anpassad till kraven på offentlig investeringsverksamhet, infrastrukturell utveckling och sysselsättning av arbetslösa samt det övergripande målet att hålla tillbaka tillväxten av de offentliga utgifterna. Det bör enligt utskottets mening övervägas om inte en betydligt större del av de totala offentliga investeringarna bör budgeteras direkt till de myndigheter som har ansvaret för resp. verksamhet. Regeringen bör återkomma med förslag i den riktningen i budgetpropositionen för 1985/86. Detta bör tillsammans med vad som ovan sagts om ökade driftkostnader i samband med offentliga investeringar ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 36 bort ha följande lydelse:

36. beträffande *tidigareläggning av offentliga investeringar*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2954 yrkande 13 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

38. Beredskapsarbeten inom den kommunala sektorn (mom. 37)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Sonja Rembo och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 39 som börjar "Utskottet har" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill först i likhet med Alf Wennerfors m. fl. (m) i motion 2954 ta avstånd från metoden att tidigarelägga fasta arbeten i kommuner och landsting som ett alternativ till beredskapsarbeten. Mot bakgrund av att kommuner och landsting redan i dag har en alltför stor personalstyrka är detta en felaktig politik. Arbetsmarknadsskäl får således inte tas som intäkt för att öka antalet fast anställda inom den offentliga sektorn. I stället bör enligt utskottets mening sysselsättningen inom denna sektor minska till förmån för den privata sektorn. Många av de verksamheter som bedrivs av kommuner och landsting kan utföras bättre i privat regi eller på entreprenad.

När det gäller regeringens förslag om ytterligare medel till ROT-arbeten i kommunerna vill utskottet slå fast att ökade insatser i form av beredskapsarbeten inte bör göras i en högkonjunktur. Utskottet ställer sig således bakom förslaget i motion 2954 att propositionen bör avslås i denna del. Därmed har även motion 2956 tillgodosetts i denna del.

dels att utskottets hemställan under 37 bort ha följande lydelse:

37. beträffande *beredskapsarbeten inom den kommunala sektorn* att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2954 yrkande 14 i motsvarande del och med anledning av motion 2956 yrkande 21 i motsvarande del avslår regeringens förslag.

39. Beredskapsarbeten inom den kommunala sektorn (mom. 37)

Elver Jonsson (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 39 som börjar "Utskottet har" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill först erinra om den kritik som har riktats från bl. a folkpartiets sida mot det tioåriga programmet för underhåll, reparationer och ombyggnader av bostäder som riksdagen beslutade om hösten 1983. De motiv som då redovisades för ett avslag på förslaget har enligt utskottets mening snarast vunnit i styrka under den korta tid programmet varit i kraft. Det finns exempelvis all anledning anta att sysselsättningseffekterna blir väsentligt lägre än vad som ursprungligen beräknades av regeringen. Utskottet vill också peka på de otillfredsställande finansieringsbestämmelserna.

När det gäller den s. k. kommunala ROT-verksamheten beslöt regeringen i december 1983 att 130 milj. kr. enligt finansfullmakten skulle användas

för att öka volymen av arbeten avseende ombyggnad, reparation och underhåll av fastighet eller anläggning som primär- eller landstingskommun ansvarar för. Utskottet tar i princip avstånd från denna typ av statlig subventioneringspolitik. Finansieringen av ett kommunalt ROT-program bör i första hand åvila kommunerna. Med hänvisning härtill tillstyrker utskottet förslagen i motion 2956 att propositionen i den del som avser ytterligare 50 milj. kr. till kommunala ROT-arbeten bör avslås. Därmed har även motion 2954 tillgodosetts i denna del.

dels att utskottets hemställan under 37 bort ha följande lydelse:

37. beträffande *beredskapsarbeten inom den kommunala sektorn* att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2956 yrkande 21 i motsvarande del samt med anledning av motion 1983/84: 2954 yrkande 14 i motsvarande del avslår regeringens förslag.

40. Insatser för ungdomsföretagande i Malmöregionen (mom. 38)

Karin Andersson (c) och Arne Fransson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 39 som börjar "Utskottet ser" och slutar "län avslås" bort ha följande lydelse:

Behovet av särskilda åtgärder för att lindra omställningen för den övertaliga personalen vid Kockums varv föreligger inte längre eftersom den berörda personalens trygghet reglerats i särskilt avtal med företaget. Centerpartiet har då föreslagit i motion 2941 att de outnyttjade medlen om 5,5 milj. kr. som anvisats för detta ändamål i stället bör föras över till utvecklingsfonden i Malmöhus län för att förstärka dess insatser för ungdomsföretagande. Utskottet ställer sig bakom detta förslag. Mot bakgrund av det besvärliga arbetsmarknadsläge som råder i länet är detta en åtgärd som är väl motiverad. Utskottet vill särskilt stryka under den stora betydelse som utvecklingsfonden har för att stimulera och hjälpa arbetslösa ungdomar att starta egen verksamhet. Vad utskottet anfört bör regeringen underrättas om.

dels att utskottets hemställan under 38 bort ha följande lydelse:

38. beträffande *insatser för ungdomsföretagande i Malmöregionen* att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2941 yrkande 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

41. Riktlinjer för bidrag till arbetslösa för att starta egen verksamhet (mom. 40)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Sonja Rembo och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 41 som börjar "Utskottet tillstyrker" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill framhålla vikten av att större satsningar görs på egenföretagsamhet bland arbetslösa i enlighet med vad som bl. a. förordas av moderata samlingspartiet. Regeringens förslag är visserligen ett steg i rätt riktning men får ända ses som halvhjärtat och inkonsekvent. Effekterna av den nya stödformen kommer också sannolikt att bli små på grund av den mängd restriktioner som omgärdar bidraget. Utskottet tillstyrker dock regeringens förslag trots de angivna svårigheterna. Däremot avstyrks förslaget i motion 2957 om en kooperativ inriktning av verksamheten.

Regeringens förslag är dock inte tillräckligt. Ansträngningarna att öka nyföretagandet måste fortsätta. Som framhålls i motion 2954 av Alf Wennerfors m. fl. (m) är det ytterst viktigt att denna utveckling sker utanför den statliga och kommunala byråkratin och att samarbetet med företrädare för näringslivet på lokal nivå stimuleras. Utvecklingsfonderna bör kunna medverka vid lokala projekt. Det är också av stor vikt att tillgången på riskvilligt kapital säkras. Utskottet vill även peka på det hinder som den omfattande regleringen innebär för ett ökat nyföretagande. Antalet regler och föreskrifter måste således minska i detta syfte. Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med förslag till ytterligare stimulanser för nyföretagande bland arbetslösa och ungdomar i enlighet med vad utskottet anfört ovan. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 40 bort ha följande lydelse:

40. beträffande *riktlinjer för bidrag till arbetslösa för att starta egen verksamhet*
att riksdagen
dels med avslag på motion 1983/84: 2957 yrkande 8 bifaller regeringens förslag,
dels med bifall till motion 1983/84: 2954 yrkande 15 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om ytterligare stimulanser för nyföretagande bland arbetslösa och ungdomar.

42. Riktlinjer för bidrag till arbetslösa för att starta egen verksamhet (mom. 40)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 41 som börjar "Utskottet tillstyrker" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill framhålla att förslaget om bidrag till arbetslösa som startar egen verksamhet endast kan få en begränsad effekt. I bästa fall kan ca 1 000 personer komma i fråga för stödet. Utskottet tillstyrker dock regeringens förslag mot bakgrund av att bidraget i glesbygder kan utgöra den enda möjligheten för arbetslösa att stanna kvar på hemorten. Stödformen bör dock som föreslås i motion 2957 främst få den inriktningen att den stimu-

lerar kooperativ verksamhet. Detta bör regeringen underrättas om. Med det anförda avstyrks motion 2954 i den del som avser ytterligare stimulanser för nyföretagande bland arbetslösa och ungdomar.

dels att utskottets hemställan under 40 bort ha följande lydelse:

40. beträffande *riktlinjer för bidrag till arbetslösa för att starta egen verksamhet*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2957 yrkande 8 samt med avslag på motion 1983/84: 2954 yrkande 15 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

43. Medelsanvisning till Sysselsättningsskapande åtgärder (mom. 43)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 10 och 38.

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Sonja Rembo och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 41 som börjar "Utskottet har" och slutar "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare i betänkandet tillstyrkt regeringens förslag beträffande försöksverksamhet med särskilt bidrag till arbetslösa som startar egen verksamhet (37 milj. kr.) men avstyrkt förslaget beträffande beredskapsarbeten (50 milj. kr.). Utskottet har också ställt sig bakom förslaget att ytterligare 7 milj. kr. skall gå till bidragsverksamhet i syfte att stödja bl. a. kommunala ungdomsprojekt. Utskottet har dock till skillnad från regeringen förordat att detta belopp bör tas från tidigare anvisade medel till Sysselsättningsskapande åtgärder. Med hänvisning härtill bör anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder i enlighet med förslag i motion 2954 tillföras ytterligare 37 milj. kr. för budgetåret 1984/85. Det är en minskning i förhållande till propositionen med 57 milj. kr. Utskottets ställningstagande innebär att motion 2956 avstyrks i motsvarande del.

dels att utskottets hemställan under 43 bort ha följande lydelse:

43. att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2954 yrkande 14 i motsvarande del, med anledning av regeringens förslag samt med avslag på motion 1983/84: 2956 yrkande 21 i motsvarande del – med tillägg till tidigare beslut – under det på tionde huvudtiteln uppförda reservationsanslaget *Sysselsättningsskapande åtgärder* för budgetåret 1984/85 anvisar ytterligare 37 000 000 kr.

44. Medelsanvisning till Sysselsättningsskapande åtgärder (mom. 43)

Under förutsättning av bifall till reservation 39.
Elver Jonsson (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 41 som börjar "Utskottet har" och slutar "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare i betänkandet tillstyrkt regeringens förslag beträffande försöksverksamhet med särskilt bidrag till arbetslösa som startar egen verksamhet (37 milj. kr.) och särskilda ungdomsprojekt (7 milj. kr.) men avstyrkt förslaget beträffande beredskapsarbeten (50 milj. kr.). Som följd härav bör anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder i enlighet med förslag i motion 2956 tillföras ytterligare 44 milj. kr. för budgetåret 1984/85. Det är en minskning i förhållande till propositionen med 50 milj. kr. Utskottets ställningstagande innebär att motion 2954 avstyrks i motsvarande del.

dels att utskottets hemställan under 43 bort ha följande lydelse:

43. att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2956 yrkande 21 i motsvarande del, med anledning av regeringens förslag samt med avslag på motion 1983/84: 2954 yrkande 14 i motsvarande del – med tillägg till tidigare beslut – under det på tionde huvudtiteln uppförda reservationsanslaget *Sysselsättningsskapande åtgärder* för budgetåret 1984/85 anvisar ytterligare 44 000 000 kr.

45. Särskilda glesbygdsinsatser i skogslänen (mom. 45)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Sonja Rembo och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 42 som börjar "Utskottet ställer" och slutar "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser liksom moderata samlingspartiet att ansvaret för de regionalpolitiska insatserna skall samlas på länsnivå och i huvudsak finansieras av det sammanhållna länsanslaget. Denna typ av insatser ger erfarenhetsmässigt betydligt bättre långsiktiga sysselsättningseffekter i jämförelse med ensidiga satsningar på beredskapsarbeten. De hittillsvarande resultaten av glesbygdsinsatserna understryker behovet av en kursomläggning i riktning mot större satsningar av glesbygdsmedel på bekostnad av anslagen till beredskapsarbeten särskilt i skogslänen.

När det gäller anvisningen av glesbygdsmedel för nästa budgetår har utskottet nyligen (AU 1983/84: 23) förordat en höjning av anslaget till regionala utvecklingsinsatser med 100 milj. kr. i jämförelse med regeringens förslag. Mot den bakgrunden saknas skäl att nu anslå ytterligare 25

milj. kr. till särskilda glesbygdsinsatser i skogslänen. Utskottet avstyrker därmed i enlighet med motion 2954 regeringens förslag.

dels att utskottets hemställan under 45 bort ha följande lydelse:

45. att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2954 yrkande 19 avslår regeringens förslag om anvisning av ytterligare medel till *Särskilda glesbygdsinsatser i skogslänen* för budgetåret 1984/85.

Särskilda yttranden

1. Inlåsningseffekter på arbetsmarknaden (mom. 4)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anför:

Från vpk:s sida vill vi framhålla att talet om inlåsningseffekter på arbetsmarknaden har en mycket arbetsgivarcentrerad utgångspunkt. Genom att samhället tar sitt sociala ansvar för de arbetslösa minskar uppenbarligen ur arbetsgivarens synvinkel konkurrensen om de få lediga jobb som det kapitalistiska ekonomiska systemet kan utveckla. Det erinras om att den alternativa politik som behövs för att en fungerande arbetsmarknad skall skapas närmare utvecklas i reservation 3.

2. Översyn av bestämmelserna om flyttningsbidrag (mom. 17)

Alf Wennerfors (m), Anders Högmark (m), Sonja Rembo (m), Elver Jonsson (fp) och Ingrid Hemmingsson (m) anför:

Vi vill påpeka att utnyttjandet av flyttningsbidragen i vissa fall strider mot dess syften. Ett exempel där vi anser att flyttningsbidragen utnyttjas på felaktigt sätt är när studerande ungdomar strax innan studierna skall avslutas anmäler sig som arbetslösa på studieorten och sedan får flyttningsbidrag när de erhåller ett arbete på annan ort. Det är angeläget att ansvariga myndigheter följer utvecklingen noga på detta område.

3. Översyn av bestämmelserna om flyttningsbidrag (mom. 17)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anför:

Från vpk:s sida aviseras att det är nödvändigt att förhindra att arbetsmarknadspolitiken utvecklas till en ny folkomflyttningspolitik. Det är visserligen bra för människor som tvingas flytta av arbetsmarknadsskäl att de kan få ett förbättrat flyttningsbidrag men huvudinriktningen måste vara att flytta arbetsplatser till de områden där de arbetande bor.

4. Höjning av starthjälpen m. m. (mom. 18 och 19)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Sonja Rembo och Ingrid Hemmingsson (alla m) anför:

Vi vill peka på att moderata samlingspartiet i andra sammanhang har framhållit att rörlighet på arbetsmarknaden, både mellan olika sektorer och regionalt, är en förutsättning för en positiv utveckling inom näringslivet och därmed för upprätthållandet av sysselsättningen. Mot den bakgrunden skall man se vårt bifall till regeringens förslag om höjning av starthjälpen m. m. Ingen skall hindras att flytta från arbetslöshet till ett arbete på grund av höga flyttningskostnader. Genom flyttningsbidraget underlättar man också för expanderande företag att få den arbetskraft som de kan behöva.

5. Beredskapsarbeten inom den kommunala sektorn (mom. 37)

Karin Andersson (c) och Arne Fransson (c) anför:

Utskottet tillstyrker med vårt stöd regeringens förslag att ytterligare 50 milj. kr. skall anvisas till beredskapsarbeten inom reparations-, ombyggnads- och tillbyggnadssektorn (ROT) hos kommunerna. Den stora arbetslösheten bland byggnadsarbetarna har för vår del varit avgörande i detta fall. Vi vill emellertid i denna form erinra om centerpartiets principiella inställning till de ROT-förslag som regeringen lagt fram. Vi avvisade således hösten 1983 den allmänna inriktningen och omfattningen av det beslutade tioåriga bostadsförbättringsprogrammet. Vår kritik gäller bl. a. upprättandet av speciella kommunala program för förnyelse och underhåll, den ofta onödigt omfattande ombyggnaden och finansieringssystemet. Vi känner också tveksamhet inför programmets effekter för energisparandet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning ... 1
Propositionen ... 3
Motionerna ... 8
Utskottet ... 12
Utgångspunkter och riktlinjer ... 12
Åtgärder mot ungdomsarbetslöshet ... 19
Inledning ... 19
Frågor om ungdomsåtgärdernas allmänna inriktning ... 20
Ändringar i lagstiftningen om verksamheten med ungdomslag ... 21
Stöd till särskilda ungdomsprojekt ... 25
Ungdomsarbete för ungdomar i åldern 20–24 år ... 26
Arbetsmarknadsservice ... 27
Arbetsmarknadsutbildning ... 31
Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag ... 34
Dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen ... 34
Kontant arbetsmarknadsstöd ... 34
Utbildningsbidragen ... 35
Utbetalningen a konto av bidrag till arbetslöshetskassorna ... 35
Finansieringsfrågor ... 36
Sysselsättningsskapande åtgärder ... 37
Beredskapsarbeten m. m. ... 38
Bidrag till arbetslösa för att starta egen verksamhet ... 40
Anslagsberäkning ... 41
Bidrag till vissa affärsverksinvesteringar ... 41
Särskilda glesbygdsinsatser i skogslänen ... 42
Utskottets hemställan ... 43
Reservationer ... 50
1. Förutsättningar och riktlinjer för arbetsmarknadspolitiken (m, c, fp) ... 50
2. Förutsättningar och riktlinjer för arbetsmarknadspolitiken (vpk) 51
3. Aktivt arbetsskapande politik (vpk) ... 51
4. Mätning av arbetslösheten (m) ... 52
5. Inlåsningseffekter på arbetsmarknaden (m) ... 53
6. Inlåsningseffekter på arbetsmarknaden (c, fp) ... 53
7. Terapikedjan för ungdomar (m) ... 54
8. Sänkta arbetsgivaravgifter för ungdomar (fp) ... 55
9. Rätt till arbete på full tid för alla ungdomar i ungdomslag (vpk) ... 55
10. Stöd till särskilda ungdomsprojekt (m) ... 56
11. Avslag på förslaget till riktlinjer för ungdomsarbete i Örebro kommun (m) ... 56
12. Försök med ungdomsarbete i fler kommuner än Örebro (vpk) .. 56
13. Ungdomsarbete hos enskilda arbetsgivare vid försöksverksamheten i Örebro (c, fp) ... 57
14. Förbättring av arbetsförmedlingens service (m) ... 57
15. Projektanställning av byggnadsarbetare (m) ... 58
16. Översyn av bestämmelserna om flyttningsbidrag (m) ... 59
17. Översyn av bestämmelserna om flyttningsbidrag (c) ... 59
18. Höjning av starthjälpen m. m. (c) ... 59
19. Höjning av starthjälpen m. m. (vpk) ... 60

20. Försöksverksamhet med särskilt bidrag till arbetsgivare för anställning av medflyttande (m) ... 60
21. Försöksverksamhet med sökanderesor för jugoslaviska medborgare (m) ... 61
22. Medelsanvisning till Arbetsmarknadsservice (m) ... 61
23. Medelsanvisning till Arbetsmarknadsservice (c) ... 62
24. Den framtida arbetsmarknadsutbildningen (m) ... 62
25. Omfattningen av arbetsmarknadsutbildningen (m) ... 63
26. Utbildning inom dataområdet (m, c, fp) ... 64
27. Ändrade regler för arbetsmarknadsutbildningen (m) ... 64
28. Medelsanvisning till Arbetsmarknadsutbildning (m) ... 65
29. Dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen (m) ... 65
30. Dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen (vpk) ... 66
31. Höjning av beloppet för kontant arbetsmarknadsstöd (vpk) ... 67
32. Utbildningsbidrag till icke-försäkrade (vpk) ... 68
33. Utbetalningar a konto av bidrag till arbetslöshetskassorna (m) ... 68
34. Höjning av arbetsmarknadsavgiften m. m. (m, c, fp) ... 69
35. Skärpt beskattning av kapitalsektorn (vpk) ... 70
36. Anslag till Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag (m) ... 70
37. Tidigareläggning av offentliga investeringar (m) ... 71
38. Beredskapsarbeten inom den kommunala sektorn (m) ... 72
39. Beredskapsarbeten inom den kommunala sektorn (fp) ... 72
40. Insatser för ungdomsföretagande i Malmöregionen (c) ... 73
41. Riktlinjer för bidrag till arbetslösa för att starta egen verksamhet (m) ... 73
42. Riktlinjer för bidrag till arbetslösa för att starta egen verksamhet (vpk) ... 74
43. Medelsanvisning till Sysselsättningsskapande åtgärder (m) ... 75
44. Medelsanvisning till Sysselsättningsskapande åtgärder (fp) ... 76
45. Särskilda glesbygdsinsatser i skogslänen (m) ... 76

Särskilda yttranden

1. Inlåsningseffekter på arbetsmarknaden (vpk) ... 77
2. Översyn av bestämmelserna om flyttningsbidrag (m, fp) ... 77
3. Översyn av bestämmelserna om flyttningsbidrag (vpk) ... 77
4. Höjning av starthjälpen m. m. (m) ... 78
5. Beredskapsarbeten inom den kommunala sektorn (c) ... 78

Norstedts Tryckeri, Stockholm 1984